

۱۲ اسفندماه ۲۵۳۵ شاهنشاهی
 ۱۲ ربیع الاول ۱۳۹۷ هجری
 ۳ مارس ۱۹۷۷ میلادی } پنجشنبه

مذاکرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس شورای ملی روز پنجشنبه (۱۲) اسفندماه ۲۵۳۵ شاهنشاهی

فهرست مطالب :

- ۱ - قرائت اسامی غائبین جلسه قبل .
- ۲ - ادامه مذاکره در کلیات لایحه بودجه سال ۲۵۳۶ کل کشور .
- ۳ - تشریف فرمائی علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی
- ایران به جلسه علنی مجلس شورای ملی و بیانات آقای دکتر خطیبی (نایب رئیس) .
- ۴ - ادامه مذاکره در کلیات لایحه بودجه سال ۲۵۳۶ کل کشور .
- ۵ - تعیین موقع و دستور جلسه آینده - ختم جلسه .

مجلس ساعت سه بعد از ظهر بریاست آقای دکتر حسین خطیبی (نایب رئیس) تشکیل شد

- ۱ - قرائت اسامی غائبین جلسه قبل .
- نایب رئیس - اسامی غائبین جلسه قبل قرائت میشود . (بشرح زیر خوانده شد)
- آقایان: آشوریان - آلتی جعفری - اجاق - اردلان - الداغی - بزرگ نیا - پردلی - تدین - حیدری - ساری اصلانی - دکتر سعید - کریم بخش سعیدی - سید کلال - شادلو - صائب - صدیق زاده - حسین غضنفری - غلامرضا غضنفری - دکتر امیری - دکتر فیروزآبادی - دکتر نصیری - قادری - قراچورلو .
- بانوان : مشائی - صنیع .
- ۲ - ادامه مذاکره در کلیات لایحه بودجه سال ۲۵۳۶ کل کشور .
- نایب رئیس - وارد دستور میشویم مذاکره در کلیات لایحه بودجه سال ۲۵۳۶ کل کشور ادامه دارد آقای دکتر واحدی تشریف بیاورید .
- دکتر واحدی - جناب آقای رئیس - همکاران ارجمند .
- بودجه سال ۲۵۳۶ که با رقم افتخار آمیز ۳۴ میلیارد ریال در آخرین ماه سال پهلوی ، سال بزرگداشت ملت ایران از ۵ سال خدمات دودمان تاریخ ساز پهلوی به مجلس شورای ملی تقدیم شده است بمنظور تحقق هدفها و آرمانهایی است که شاهنشاه آریامهر در مقام رهبری جامعه ایرانی برای نیل به رفاه و سعادت ملت ایران ، اعلام فرموده اند . بنابراین بودجه خود به تنهایی برای برنامه ریزان مملکت «هدف» نبوده و نمیتواند باشد ، بلکه بودجه بعنوان «وسیله» ای است برای وصول به هدفهایی که متضمن رفاه و سعادت ملت ایران است در نتیجه هرگاه این بودجه با این رقم چشمگیر نتواند موجبات تحقق آن هدفها را فراهم کند سعی و تلاش دولت در تنظیم بودجه و شوق و علاقه نمایندگان مجلس در بررسی دقیق و اظهار نظر در مورد لایحه بودجه به نتیجه مطلوب نخواهد رسید .

باتوجه به این بحث کلی و با تمهید این مقدمه اکنون نظر خود را در مورد لایحه بودجه سال ۲۰۳۶ شاهنشاهی که مثل همه همکارانم مبتنی بر مطالعه دقیق لایحه بودجه بوده و در کمال اشتیاق و با احساس مسئولیت انجام داده‌ام به استحضار نمایندگان محترم مجلس و اعضای محترم دولت میرسانم :

۱ - موضوع عدم تمرکز و استانی کردن بودجه . یکی از ویژگیهای لایحه بودجه سال ۲۰۳۶ شاهنشاهی عدم تمرکز است و تأکید شده است که در سال ۲۰۳۶ با تدابیری که اتخاذ شده است تفویض اختیارات و مشارکت مقامات محلی در تصمیم‌گیریها افزایش خواهد یافت .

مطلبی که در اینجا باید اشاره نمایم آنست که تفویض اختیارات هرگاه بدون برقراری سیستم کنترل باشد نه تنها موجب پیشرفت کارها نخواهد شد بلکه برعکس یک عامل بازدارنده رشد و توسعه نیز خواهد شد در حالیکه بدو اشاره کردیم که بودجه وسیله‌ای است برای تحقق هدفهایی که به رفاه اجتماعی و بهبود زندگی مردم و بالمآل به پیشرفت و توسعه جامعه ایرانی بینجامد پس اگر در اجرا و اعمال آن درست عمل نشود از هدفهای بودجه دور خواهیم ماند . توضیحی در این زمینه به روشن شدن موضوع کمک خواهد کرد ، تفویض اختیارات و استانی کردن بودجه‌ها بدین منظور بوده که تمرکز امور در پایتخت از بین برود و به مسؤلان محلی فرصت داده شود که با برخورداری از اطلاعات وسیعی که در محل دارند برنامه‌ریزی دقیق و منطقی بنمایند و بنحوی عمل کنند که رشد و توسعه در استانها با سرعت بیشتری و بارعایت اولویت‌ها عملی شود و تحقق یابد . حال اگر همین تمرکز را که ما از تهران یعنی مرکز و پایتخت کشور ریشه کن می‌کنیم ، عیناً در مرکز استان‌ها همین عامل بازدارنده رشد را پیاده کنیم چه نتیجه‌ی مثبتی گرفته‌ایم یک مرکزیت در تهران داشتیم که در صورت اخیر به ۲۴ مرکز بتعداد مراکز استانها تبدیل خواهد شد . استانداران مازندران هنوز معتقد است که مرکز استان ، کارت ویزیت استان است ! این عین گفته ایشان است و بهمین دلیل هست که در بودجه سال جاری اعتبار ورزش مرکز استان را بیش از ده برابر شهرستان بابل منظور کرده بودند در صورتیکه شهرستان بابل بزرگترین و پرجمعیت‌ترین شهرهای استان مازندران است و براساس ضوابطی که مورد عمل سازمان برنامه و بودجه است یعنی گسترش منطقه، جمعیت محل

درست عکس این موضوع میباید باشد و اگر موضوع تفویض اختیار و عدم تمرکز نبود و برنامه ریزان سازمان برنامه این کار را انجام میدادند منطقی‌تر و صحیح‌تر عمل می‌کردند و چون کنترلی از طرف دستگاه واگذار کننده اختیارات نبوده از عدم تمرکز و تفویض اختیارات نتیجه معکوس گرفته شد . موردی را که مربوط میشود به عدم توجه کافی نسبت به تعیین اولویتها در برنامه‌ریزی استان با ذکر نمونه‌ای به استحضار میرساند . چند روز قبل که برای رسیدگی به نیازمندیهای آموزشی یک دهستان بزرگ (جلال ازرك) به کریم کلامیرتیم و رئیس دلسوز آموزش و پرورش بابل نیز اینجانب را همراهی میکردند در این فصل خوب و هوای تقریباً بهاری بعلت خرابی راه نتوانستیم به مقصد برسیم و بعلت ماندن اتومبیل جیب حامل ما در داخل گل ولای بناچار برگشتیم ، برای ترمیم این راه حیاتی در بودجه سال ۲۰۳۶ شهرستان بابل رقمی پیش‌بینی نشده بود که پس از شرکت در جلسه انجمن شهرستان و تذکر این امر حیاتی در برنامه سال آینده منظور گردید و حال آنکه حق این بود که دفتر برنامه‌ریزی و بودجه استان براساس نظر خواهی قبلی از نمایندگان مجلس و توقف از نیازهای حائز اولویت به این موضوع حساس و حیاتی در زندگی مردم یک دهستان بزرگ که از ۱۰ روستا تشکیل میشود توجه خاصی میکردند و چه بسا که از این قبیل برنامه‌های حائز اولویت در بوته فراموشی مانده است .

البته در جلسه‌ای که در اسفند ماه گذشته در دفتر استانداران مازندران با حضور نمایندگان استان در مجلس شورای ملی بمنظور بررسی بودجه استان تشکیل شد این مطلب را در همان جلسه متذکر شدم و تنها نتیجه‌ای که گرفته شد آن بود که چند روز قبل نامه‌ای از استاندار مازندران دریافت کردم که در برابر قریب ۲۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال که به ورزش ساری و حدود ۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال به ورزش بابل اختصاص داده بودند برای جبران این تبعیض ناروا از محل کمکهای بلاعوض برای توسعه ورزش بابل (شهر بابل - بابلسر و فریدونکنار) حدود ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال تخصیص داده‌اند و برای ساری یک میلیون ریال ! که تصدیق میفرمایند با آن نسبت حدود ۱۰ برابر افزایش بودجه ورزش مرکز استان قابل توجه نیست . از طرف دیگر هم اکنون در مرکز استان برای جوانان این شهر هم کاخ جوانان ساخته شده و هم خانه جوانان در حدی بسیار خوب و جوابگوی نیازهای

جوانان ساری در حالیکه در شهرستان بابل که از چند شهر (بابل - امیرکلا - بابلسر - فریدونکنار) تشکیل میشود و پرجمعیت‌ترین شهرستان و در نتیجه تعداد جوانان این شهرستان نیز طبعی است که از تمام شهرهای استان مازندران بیشتر است کاخ جوانان که وجود ندارد و خانه جوانان در یک ساختمان محقر و کوچک هست که بهیچوجه جوابگوی نیازهای جوانان نیست . گرچه در این مورد بارها در مجلس شورای ملی و طی نامه‌های جداگانه این نیاز منطقی جوانان شاهدوست و میهن‌پرست بابل را مطرح کرده‌ام تاکنون نتیجه‌ای عاید نشده .

در صورتیکه تصدیق میفرمائید باتوجه به اینکه سه پنجم جمعیت کشور را افراد کمتر از ۲۰ سال تشکیل میدهند سرمایه‌گذاری در مورد این گروه عظیم سازنده ، بهترین بازده اقتصادی را برای جامعه ایرانی دربر خواهد داشت چه سازندگان ایران فردا، فردای تمدن بزرگ که شاهنشاه آریامهر رهبر انقلاب ایران بعنوان نقطه دید و حرکت برای وصول به آن اعلام فرموده‌اند، همین جوانان شاه دوست و آزاده ایران هستند و باتوجه به اینکه به اقتضای جوانی و حساس بودن، تأثر پذیر هستند جادارند که برای جلوگیری از هرنوع بدآموزی نسبت به آنان که فقط ناشی از داشتن اوقات فراغت بدون امکان استفاده از آن در محیط سالم و منضبط هست، به کمک آنها برویم و با ساختن کاخ جوانان در شهرستان بابل به جوانان شهر بابل، بابلسر و فریدونکنار هم این فرصت را بدهیم که در محیطی سالم و منضبط به تقاطی افکار و اظهار رأی و عقیده و آماده شدن برای سازندگی مملکت بپردازند (صحیح است) .

جناب دکتر مهدوی که در جلسه حضور دارند، شاهد بودند که وقتی در مقام قائم مقام دبیر کل حزب رستاخیز ملت ایران در تابستان اسماال به بابل تشریف آوردند، جوانان بابل با چه شور و شوقی نسبت به حزب و آرمانهای ولای آن اظهار رأی و عقیده نموده و همکاری خود را برای پیشبرد هدفهای انقلاب ایران که رهبر بزرگ ایران زمین شاهنشاه آریامهر اعلام فرموده‌اند، بمنصه ظهور رسانیدند جناب دکتر مهدوی در همان جلسه من از جنابعالی خواهش کردم که خواسته دیرین جوانان شاه دوست بابل داشتن یک کاخ جوانان است که بتواند از آن بعنوان پایگاه محکم شاهدوستی و عشق به وطن استفاده نموده و در یک محیط سالم با برخورداری از یک دموکراسی منضبط به تبادل فکر برای سازندگی ایران بپردازند و تا این لحظه اقدامی نشد و جوانان بابل همچنان چشم براه اقدام دولت در برطرف کردن این نیاز حقه و منطقی خود هستند.

پیشنهاد من آنست که در تنظیم بودجه استان تنها به دعوت نمایندگان که بیشتر جنبه تشریفاتی دارد اکتفا نشود چه از نظارت اطلاعاتی چه نتیجه‌ای عاید میشود؛ بلکه نظارت نمایندگان مجلس در برنامه‌ریزی مربوط به استان باید در حد یک نظارت استصوابی باشد و بودجه و برنامه با جلب نظر قطعی نمایندگان استان در مجلس شورای ملی و نمایندگان انجمنهای شهرستان تنظیم گردد تا براساس اطلاعات و شناختی که از منطقه دارند برنامه ریزان استان را در اجرای عدالت اجتماعی که امر مؤکد شاهنشاه و فلسفه اصیل انقلاب ایران است یاری نمایند . (احسن است)

تعیین و تثبیت قیمتها و حفظ قدرت خرید مردم : یکی از هدفهای بودجه تعیین و تثبیت قیمتها بمنظور حفظ قدرت خرید مردم ذکر شده است و از طرفی دولت بمنظور تأمین رفاه و آسایش کارمندان در ارتباط با افزونی قیمتها و بالا رفتن هزینه زندگی به افزایش ضریب ریالی حقوق از ۷۰ ریال به ۸۰ ریال پرداخته است. ذکر این نکته حساس ، ضروری است که سال گذشته در مورد تعیین قیمتهای واقعی توفیق نداشتیم و طبیعتاً در مورد تثبیت آن نیز بهمان دلیل بدی تعیین قیمت ناموفق بوده‌ایم. چرا که تا دو ماه قبل در مقام نرخ‌گذاری و تعیین قیمتها آنچنان وضعی دیده شد که بناچار تسلیم نظر فروشندهگان کالاها شدیم و عرضه کنندگان خدمات! بجدی که به «نرخ آزاد» پناه بردیم؟ و به نتیجه بدتری دست یافتیم که البته صد درصد قابل پیش‌بینی هم بود چرا که وقتی با وجود نرخ‌گذاری تخلف‌های فراوان داشتیم. بدیهی است در موردی که آزادی نرخ باشد این تخلف به چندین برابر قابل افزایش خواهد بود و دیدیم که نرخ لباسشویی‌ها از ۷۰ ریال به ۱۸۰ ریال یعنی بیش از ۱۵۰ درصد و سرویس و شستشوی ماشین از ۱۲۰ ریال به ۴۵۰ ریال یعنی حدود ۳۰۰ درصد افزایش یافت و چون نرخ مقرر نداشت از نظر دادگاهها هم این افراد قابل تعقیب نبودند بنابراین نه آن رویه نرخ‌گذاری غیرواقعی صحیح است و نه نرخ آزاد بدون ضابطه قابل دفاع میباشد چه در مورد نخست ظاهراً از مصرف‌کننده حمایت کردیم بدون توجه به اینکه تولیدکننده و فرد صنفی نیز صاحب حق است و در مورد دوم به فرد صنفی و تولیدکننده با دادن اجازه «نرخ دلخواه» فرصت تجاوز به حقوق مصرف کنندگان را داده‌ایم که این هر دو بی‌منطق است (صحیح است) و اگر در سال آینده نیز نوسان قیمت‌ها بدلیل ضعف

قیمت‌گذاری واقعی چنین باشد آنوقت افزایش ضریب ریالی حقوق از ۷۰ به ۸۰ که سهل است به ۱۴۰ یعنی افزایش ۱۰۰٪ نیز نمیتواند آن هدف حفظ قوه خرید مردم را تأمین کند چرا که دیدیم در مورد دونوع خدمات قیمتها به ۱۰۰ و حتی ۳۰۰٪ افزایش یافته بود و در آن فاصله زمانی طبیعی است که فشار فوق‌العاده‌ای به طبقات حقوق بگیر اعم از کارکنان بخش دولتی یا خصوصی وارد آمد (صحیح است).

آیا اتخاذ تصمیماتی از این قبیل که موجب خارج شدن پول زحمت کشیده و حاصل کار مردم ایران و بخصوص طبقه حقوق بگیران مملکت به نفع جیب گروهی گران فروش متجاوز به حقوق عمومی شده است و به آنها جواز چپاول دادند هیچ نوع بازخواستی نمی‌باید داشته باشد؟ اینها چگونه به خودشان اجازه دادند که در لباس و منصب خدمت بزرگترین اقدام مضر بحال مملکت را انجام دهند؟ یعنی برای کشور ناراضی بسازند؟ آیا وقتی که در آن مدت آزادی نرخ لباسشویی بجای ۷ ریال از یک کارمند دولت که به اقتضای کارمند بودن و ضرورت شغلی اش لباسش را برای شستشو و اطو داده است، مبلغ ۱۸۰ ریال مطالبه شده بود و او نیز چاره‌ای جز تسلیم نداشت، میتوان تصور کرد که در کمال رضایت این مبلغ را پرداخته است آیا جز این است که در کمال و درغایت عدم رضایت و گاه تاحد فحش و دشنام دادن و ناراحتی شدید این مبلغ سرسام‌آور افزایش تا ۱۰۰ درصد را پرداخته و خود وزن و فرزندانش ناراضی بمعنی واقعی کلمه شدند؟ در شرایطی که عوامل مخالف و دشمنان متتهز فرصت بدنبال دست آویزی گردند، چگونه میتوان نسبت به اعمال ناراضی تراش عده‌ای که پرمقاسشان را میدهند و از مزایای مادی آن هم برخوردار هستند بی تفاوت باشیم و اغماض کنیم؟

چگونه قابل اغماض است اعمال آنهایی که در یک دوره از زمان با اعلام نرخ آزاد فرصت تجاوز به حقوق مردم رایبه عده‌ای فرصت طلب داده‌اند و از طرفی حتی این عمل را غیر قابل مجازات نیز نموده‌اند! چرا که وقتی نرخی نباشد که تجاوز از آن جرم محسوب شود طبیعی است که فروش یک کالا یا عرضه یک خدمت تا صد برابر آن نیز قانوناً قابل مجازات نیست و این یعنی بارگشت به زندگی بدوی بی‌نظام و لجام گسیخته که تجاوز و تخطی به حقوق دیگران امری عادی و معمولی بود، امری که در همان مدت اعلام آزادی نرخ هم در شان جامعه مان بود، و من واقعاً متأسفم که دست اندرکاران این امر از

پیشنهاد کنندگان تا تصویب و اعلام کنندگان نرخ آزاد هیچکدام برای دست زدن به این کار ناراضی تراش برای مملکت مسؤول تلقی نشدند که تعقیب شوند!

پس نه تعیین قیمت‌های ارزان که موجب تضرر تولید کنندگان و اصناف بشود را میتوان صحنه گذاشت و نه آزادی نرخ و هرج و مرج اقتصاد شهری را میتوان منطقی دانست بلکه تنها راه حل منطقی جلوگیری از نوسان قیمتها و با امال حفظ قوه خرید مردم، اجرای دقیق امر شاهنشاه است (صحیح است) که به تعیین قیمت‌های واقعی کالاها و خدمات و تثبیت آن اشاره فرمودند یعنی قیمتها درست و واقعی تعیین شوند و سپس تثبیت گردند و برای انجام این امر باید اتاقهای اصناف به جای الزام بازرسان خود به جریمه کردن اصناف و کسبه با همکاری مرکز بررسی قیمت‌ها واقع بینانه بررسی نموده و بر اساس اطلاعات صحیح به تعیین قیمت‌ها بپردازند بنحوی که نه بواسطه ارزانی بيمورد، تولید کننده دست از تولید بکشد که کمی عرضه موجب افزایش قیمت گردد و نه بعلت زیادتی و افزایش بی‌رویه قیمت‌ها به مصرف کنندگان تحمیل شود. و این امر محقق نخواهد شد مگر اینکه آمارهای دقیق مصرف داشته باشیم و بر آن اساس برای بالابردن سطح تولید داخلی محصولات عمده و حیاتی مورد نیاز کشور برنامه ریزی حساب شده بنمائیم.

در زمینه مسکن.

یکی دیگر از هدفهای بودجه تأمین رفاه از طریق تهیه مسکن برای طبقات کم درآمد فاقد مسکن ذکر شده است و این رقم به ۸۹/۴ میلیارد ریال یعنی بیش از ۱۶ درصد از اعتبارات امور اجتماعی بالغ میگردد که نسبت به سال گذشته ۵۶ درصد افزایش یافته است این امر البته موجب نهایت خوشوقتی است و نشانگر توجه دولت به حل مشکل عظیم مسکن ولی باید دید که آیا با روش معمول که شرکتهای خانه سازی با اخذ وامهای قابل ملاحظه با بهره ناچیز و استفاده از سایر تسهیلات به خانه سازی میپردازند و آپارتمانهای ساخته شده را به قیمت‌های سرسام‌آور میفروشند، مشکل مسکن حل خواهد شد؟ مسلماً خیر، چرا که اولاً اکثر آپارتمانهای ساخته شده لوکس و گران قیمت بوده و در نتیجه طبقات کم درآمد فاقد مسکن قادر به خرید آن نیستند. ثانیاً آپارتمانهای به اصطلاح ارزان قیمتی هم که شرکتهای خانه سازی بنا می‌کنند بدلیل اینکه با احتساب سود صد درصد برای فروش عرضه میشود باز هم بسیاری از کارگران و افراد کم درآمد، قوه

خرید این آپارتمانها را ندارند بنابراین پیشنهاد من آنست که برای حصول منظور هدف دولت از تخصیص اعتبارات قابل توجه و در نتیجه صاحب مسکن شدن افراد کم درآمد فاقد مسکن به یکی از دو طریق زیر عمل شود:

۱- به جای اینکه دولت از طریق بانکها وامهای سنگین بابت بهره ناچیز به شرکتهای خانه‌سازی بدهد و شرکتهای مذکور با سود صد درصد آپارتمانها و واحدهای مسکونی ساخته شده را برای فروش عرضه کنند و در نتیجه عده‌ای سرمایه‌دار سرمایه‌دارتر شده و از اضطراب مردم و نیاز آنها به مسکن سوء استفاده نمایند بهتر است که خود دولت از طریق همین بانکها و یا سازمانهای دیگر که در امر مسکن مسؤلیتهایی بعهده دارند مانند سازمان مسکن و سازمان زمین و غیره همان اعتبارات را که با بهره ناچیز در اختیار بخش خصوصی می‌گذارد خودش رأساً بمصرف ساختن واحدهای مسکونی ارزان قیمت رسانیده و بابهای تمام شده به اضافه همان بهره‌ای که از شرکتهای خانه سازی می‌گیرد مستقیماً در اختیار مردم فاقد مسکن بگذارد با این ترتیب تصدیق خواهید فرمود که هدف دولت در مورد خانه‌دار شدن افراد کم درآمد چقدر سریع و فوری محقق خواهد شد. زیرا که بساز و بفروشهایی که با وام دولتی خانه می‌سازند و به دوربرابر قیمت آن را عرضه می‌کنند، در واقع واسطه‌هایی هستند که بی‌جهت موجب گرانی سرسام‌آور قیمت واحدهای مسکونی می‌گردند و با اقدام دولت بنحوی که توضیح داده‌ام، یعنی حذف واسطه سودجو که یک مؤثری به تهیه و عرضه واحدهای مسکونی ارزان قیمت و با امال خانه‌دار شدن افراد کم درآمد فاقد مسکن خواهد شد.

۲- هرگاه اجرای پیشنهاد اول بدلایلی برای دولت تعذر عملی داشته باشد پیشنهاد میشود که دولت لااقل با تشکیل کمیسیون صلاحیت‌دار نسبت به تعیین قیمت عادلانه واحدهای مسکونی ساخته شده با استفاده از وام‌های دولتی، اقدام نماید. و بدین ترتیب هم در تحقق هدفی که از اعطای وامهای قابل ملاحظه با بهره کم برای تهیه مسکن جهت طبقات کم درآمد داشته است، از طریق نظارت در قیمت‌گذاری و فروش این واحدها اقدام نماید و هم از افزایش بی‌رویه قیمت واحدهای مسکونی در کشور جلوگیری کند و به ایجاد یک نظم و ضابطه در قیمت‌گذاری و فروش واحدهای مسکونی لااقل در زمینه‌هایی که خود از طریق اعطای وام با بهره ناچیز اقدام کرده است دخالت مؤثر بنماید (صحیح است).

ضرورت حصول خود کفائی نسبی در محصولات عمده و حیاتی کشاورزی.

گرچه در لایحه بودجه با اختصاص ۷۵/۷ میلیارد ریال توجه خاصی به امر کشاورزی شده است معیناً ذکر این نکته را ضرور میدانم که واردات بیش از حد مواد غذایی و محصول کشاورزی از خارج بنحوی که یک نوع وابستگی اقتصادی را موجب گردد برای اعمال سیاست مستقل ملی ما می‌تواند مشکلاتی ایجاد نماید. چه همانطور که نفت ما میتواند عنداللزوم بعنوان یک وسیله دفاعی در مقابل تعرضات بیگانگان مورد استفاده واقع شود چنانچه از طرف دیگر ما از نظر تأمین مواد مصرفی به کشورهای خارج وابستگی پیدا کنیم طبیعی است که آنها از این نیاز حیاتی ما بعنوان یک وسیله تحمیل عقاید و نظریات خود استفاده خواهند کرد. بررسی دقیق و تهیه آمار از اقلام مختلف کالاهای مصرفی وارداتی از حبوبات گرفته تا گوشت و میوه نشانگر این واقعیت است که اگر همین آهنگ ادامه یابد بزودی همان مشکل عظیم وابستگی اقتصادی از حیث تأمین مواد غذایی با کشورهای خارج را در برابر خواهیم داشت و این همانطور که اشاره شد برای جامعه ما خطرناک است. این امر بر اساس تأکید شاهنشاه آریامهر در زمینه‌های حمایت از کشاورزان و لزوم توجه خاص به امر کشاورزی مطرح گردیده و توجه دولت را به این مسأله حساس و حیاتی که از نظر دفاع ملی ما حائز کمال اهمیت است جلب می‌کنم. خبر دیشب روزنامه کیهان دائر بر اینکه ۱۰ میلیارد کیلو میوه برای عید از خارج وارد میشود خود زنگ خطری است که از فاجعه وابستگی اقتصادی در صورت ادامه وضع موجود خبر میدهد. اقدام وزارت بازرگانی به تشویق وارد کنندگان میوه از طریق برخورداری ۶٪ سود بازرگانی تنها یک اقدام مسکن بدون احساس مسؤلیت‌های آینده است و نه یک اقدام معالج و قطعی درمان بیماری کمبود میوه و به اعتقاد من به جای اینکه به این قبیل مسکن‌ها متوسل شویم و در واقع مشکل زمان تصدی خود را حل کنیم و به عواقب آن نیندیشیم که منطقی و قابل دفاع نیست، راه حل منطقی رفع این تنگناها را مثل همه موارد باید در رهنمودهای داهیه‌انه شاهنشاه جستجو کرد. معظم له فرمودند که همیشه باید پیشاپیش وقایع و حوادث حرکت کنیم و در این خصوص نیز برای ادامه سیاست مستقل ملی ایران و اجتناب از هر نوع وابستگی که نخست از وابستگی اقتصادی شروع میشود باید بنحوی عمل شود که با تشویق کشاورزان و دامداران و ایجاد تسهیلات از طریق اعطای وامهای کم بهره به کشاورز و دامدار واقعی به مرور به حد خود کفائی نسبی در امر تهیه

محصولات عمده کشاورزی و دامی برسیم. جا دارد که در این زمینه با تقویت هرچه بیشتر بانکهای از قبیل بانک کشاورزی و بانک گسترش خزر که در سال گذشته در منطقه شمال واقعاً با وجود جدیدالتاسیس بودن به نحو شایسته‌ای عمل کرده است و سایر بانکها که در اسراعطای وامهای کشاورزی و دامداری فعالیت دارند به آنها امکان مساعدت بیشتر به کشاورزان و دامداران داده و با برنامه ریزی صحیح در زمان کوتاه، تولیدات کشاورزی و دامی کشور را بنحوی که جوابگوی احتیاجات کشور باشد افزایش دهیم.

در مورد اعطای وامها باید توجه دقیقی شود که هم گیرنده وام کشاورز و دامدار واقعی باشد و هم در مورد نحوه مصرف آن نظارت و کنترل لازم را بنمائیم. آنچه باعث عدم پیشرفت متناسب کشاورزی ما است اینست که این مساعدتهای دولت را افرادی برخوردار میشوند که کشاورز یا دامدار واقعی نیستند بدین بیان که معمولاً ۴۰٪ از سرمایه یک برنامه کشاورزی یا دامداری را وام گیرنده پرداخته و ۶۰٪ را بانکهای وام دهنده میپردازند، سهمی که وام دهنده میپردازد، معمولاً بهای همان زمین است که آنها به قیمتهای غیر واقعی حساب می‌کنند و حتی در مقابل اراضی که قابل کشت هم نباشد براساس سند مالکیت که در دست مالک هست با احتساب بهائی چند برابر قیمت واقعی زمین، سهم مالک منظور و بانک در واقع سرمایه خود را به اختیار یک زمین دار قرار می‌دهد که نه زمینش زمین کشاورزی است و نه خودش کشاورز و از اینجاست که ضعف تولید، پای می‌گیرد و مساعدتهای دولت هم نمیتواند حل مشکل بنماید و ما می‌بینیم که با اعطای وامهای چند صد میلیونی برای دامداری و کشاورزی متأسفانه هنوز هم بگوشه خارج نیازمندیم و هم به محصول میوه خارج و این مشکل حل نخواهد شد مگر آنکه دولت در صرف هزینه‌های مربوط به کشاورزی براساس برقراری یک سیستم کنترل واقعی وام‌های کم بهره را همانطور که بارها اشاره شد و باز هم تأکید میکنم به کشاورز و دامدار واقعی بدهند که هم کشاورز باشد و زمین کشاورزی داشته باشد و هم دامدار بوده و واقعاً هم دام داشته باشد چه هستند کسانی که اصولاً دامدار نیستند و وامهای سنگین دامداری گرفته‌اند و هستند افرادی که با کرایه کردن چند صد یا چند هزار دام و نمایش آن موقع اخذ وام و وامهای کلان دامداری با بهره کم اخذ و بکار دیگر بخصوص کار پرسود بساز و بفروش پرداخته‌اند

این نحوه اعطای وام بدون مطالعه و شناخت کشاورز و دامدار واقعی است که سرمایه کشور بهدر رفته و فقط بفتح عده‌ای شارلاتان تمام میشود که وام‌های مساعدتی دولت را بناحق و با تقلب اخذ و بسود جیب خود در کارهای سودآور صرف نمودند و هم اینکه کشور همچنان با کمبود محصول کشاورزی و تولید دامی مواجه است و در نتیجه سخت در مسیر پیدا کردن یک وابستگی اقتصادی خطرناک که می‌تواند برای سیاست مستقل ملی ما هم مشکلات اجتناب ناپذیر ایجاد نماید (احسنست).

نایب رئیس - آقای رامبد بفرمائید.

رامبد - جناب آقای رئیس، نمایندگان محترم ملت، به واقع بنده قصد داشتم وقت نمایندگان عزیز که در این دوره به مجلس راه یافته‌اند و به یقین افکار و اندیشه‌های بسیار ارزشمند به نفع ملت و در راهنمایی دولت دارند و باید عرضه کنند بگیرم شاید این مطلب قدری شکسته نفسی است جهت دیگران را بگویم اینست که چون آن چه سال‌های متوالی گفته‌ام گوش شنوایی ندیدم، ولی امروز که به مناسبتی این فرصت به من داده شد که امکان عنوان مطالبی پیدا کنم بنا بر وظیفه وجدانی و ملی در کمال صمیمیت بدون هیچگونه مخالفت شخصی نکاتی را عرض می‌کنم که بفتح دولت بیش از نفع ملت می‌دانم. چون ملت‌ها همیشه باقی خواهند ماند چه شما فکر ملت را بکنید و چه نکنید آن چه نگهداریش لازم است دولت است. قبل از وارد شدن به موضوع جناب نخست وزیر شما آنقدر بفکر رشد اقتصادی هستید که خیلی مسائل اساسی‌تر از رشد اقتصادی را همکارانان از یاد می‌برند در رادیو و روزنامه و تلویزیون همه جا خواندیم و شنیدیم که برای بررسی بودجه در کمیسیون و مذاکرات در مجلس و رفتن آن به سنا از روی ساعت و دقیقه و ثانیه برای تصویب این بودجه برنامه تنظیم کرده‌اند ما چرامی خواهیم برای خود نمائی کارهای غیر اصولی و گناهان بی‌لذت مرتکب شویم آن تنظیم کننده برنامه از کدام نهاد است کمیسیون بودجه اصلاً این بودجه را تصویب می‌کند از کجاست دانست صحبت رامبد و یا دیگری چند ساعت و چند دقیقه طول میکشد؟ فرمایشات بسیار مطبوع و خوش آیند جناب آقای نخست وزیر را بنده هم به مناسبتی دوبار امکان شنیدنش را پیدا کردم یکبار در خانه ایشان و یکبار در خانه ما یعنی یکبار در نخست‌وزیری و یکبار در مجلس که بظاهر بسیار امیدوارکننده بود و وقتی هم که نطق چاپ شده ایشان

را قرائت کردم باز هم آنچه را که از اساتید اقتصاد و سیاست و اجتماع میدانستند تئوری‌های مختلف را در آن گنجانیده بودند ولی وقتی سایر جزوات یعنی برنامه اجرائی دولت و ارقام بودجه و شرح وضع اقتصادی را مطالعه کنیم موضوع بکلی تغییر پیدا میکند. در اولین صفحه کتابچه برنامه اجرائی دولت همان بی توجهی برنامه تنظیم کردن برای بحث بودجه بصورت دیگری تکرار شده جناب آقای مجیدی آیا کسانی که در سازمان برنامه شما این جزوات را تنظیم می‌کنند به قوانین ایران هم آشنایی دارند و حداقل قانون اساسی را می‌خوانند؟ شما در اولین صفحه بودجه برای بودجه‌ای که جهت مجلس اختصاص داده شده مرقوم می‌فرمائید در این فصل اعتبارات مربوط به مجلس شورای ملی و مجلس سنا منظور میشود که در جهت اقدامات مربوط به وضع و تصویب قوانین به مصرف برسد شما با این عبارات برای مجلسین تکلیف تعیین کرده‌اید که مجلس شورای ملی و مجلس سنا وظیفه اش فقط اینست که قوانینی را که شما می‌آورید این جا بحث یا اصلاح کنند و تصویب کنند اما بحق باید گفت که این مجلس است که شما را بدعادت کرده است و شما فراموش کرده‌اید که وظیفه واقعی قوه مقننه بیش از هر چیز نظارت بر حسن اجرای قوانین است (احسنست)

عباس میرزائی - مجلس به وظیفه خودش عمل

می‌کند به مجلس توهین نکنید.

رامبد - متأسفانه همین صحنه‌ها و همین نمایشات امثال شما مؤید آن مطلب است که گفتیم و اما وارد خود بودجه میشویم ما در امر بودجه نویسی سالها در اینجا با هم بحث کردیم توافق کردیم به این نتیجه رسیدیم که لویح دیگری را که شما باید بیاورید برای آن ها مواد و تبصره‌های خاصی لازم داریم بصورت یک تبصره منضم به لایحه بودجه بیاورید برای روشن شدن این موضوع راه‌حلی پیدا شد و آن این بود که شما فقط تبصره‌های بودجه‌ای را بیاورید اما ۸۴ تبصره شما به این ماده واحده بودجه منضم گردیده که به یقین بیش از نصف آن تبصره‌های غیر بودجه ایست و باز من برخلاف سایرین که گفتند مجلس بوظیفه خود عمل میکند معتقدم که اگر مجلس بوظیفه خود عمل میکرد همه این تبصره‌ها را حذف میکرد (صحیح است) ما خوشحالیم که بظاهر بودجه ۳۴۶ هزار میلیون تومانی را مطرح می‌کنیم ولی به یقین شما نمایندگان محترم که خیلی مغرور و امیدوار از رسیدگی مجلس هستید میدانید چه رقم از این ۳۴۶ میلیارد تومان تحت نظارت شما نمایندگان ملت باقی مانده باید بگیریم

کمتر از پنجاه میلیارد (یکی از نمایندگان) این گناه دولت نیست (۴۰ میلیارد تومان برای شما می‌خوانم شما هم جناب آقای مجیدی یادداشت بفرمائید بودجه مملکتی ۳۴۶ میلیارد تومان بودجه دولت ۳۳۱ میلیارد تومان، که ۱۸۰ میلیارد تومان از این مبلغ بمؤسسات و شرکتها وابسته و بنگاههایی که انواع و اقسام اسامی مختلف برای آنها ساخته‌اند می‌رود که آنها بصورت تجارتي و خصوصی عمل میکنند و از هر نوع نظارت بکلی خارج است و اسمش هم این است که بنگاه اقتصادی که نمی‌تواند قانون محاسبات و حساب پس دادن را رعایت کند و اگر این کار را بکنند تأمین نفع و درآمدی که باید این شرکتها داشته باشند مقدور نخواهد بود در صورتیکه حتی یکی از این شرکتها هم که تعدادشان از ۱۸۰ تجاوز می‌کند بهیچ وجه برای این مملکت سودی که متناسب با آن سرمایه و حمایت و انحصاری است که استفاده میکند ندارند (صحیح است) حالا که جناب مجیدی شما یادداشت می‌کنید دقیقاً تریا داشت کنید، ۶ میلیارد هم از بودجه دولت بمناسبتی که درآمد اختصاصی دستگاه‌های دولت است آن هم از این نظارت خارج است چون در تمام قوانین این درآمدهای خصوصی ماده‌ای گذاشته‌اید که از محل این درآمدها بامیل خودتان هر نوع خرج میکنید باز تمام نشد ۸ میلیارد تومان هم به سایر مؤسسات متفرقه غیر دولتی میدهند من خیلی علاقمندم هر کس که خودش را نماینده مردم و دوست دولت و علاقمند به ایران میدانند این صورت سایر مؤسسات را بردارد و بخواند و ببیند دولتی که ۳۵ میلیارد برای تعادل بودجه از مجلس اجازه وام میخواهد از همین بودجه چگونه و به چه مؤسساتی چه مقدار بعنوان کمک میدهد البته همه این مؤسسات را رد نمی‌کنم در آنجا امثال شیرو خورشید هم داریم که بسیار خوب هستند ولی چه بسا مؤسساتی داریم که اگر آنها را بکلی ببندید بهیچ وجه تأثیری در گردش اوضاع نمیکند جناب آقای صدری کیوان شما که میخواهید تعداد مؤسسات وابسته را بدانید ۱۰۸ مؤسسه و شرکت و صندوق و بیمه و بانک هستند که بیش از رقم خود بودجه دولت در آنجا پول مملکت بی حساب خرج میشود. (صدری کیوان) عرض کردم ارقام مضاعف میشوند مقداری در بودجه می‌آید رقم را اصلاح بکنید (بهر حال چون صحبت پیش آمد بتفصیل توضیح میدهم و تقاضای توجه به همین امر را دارم. و از محل همین پول ۳۳۱ میلیارد ۱۸۰ میلیارد آن به مؤسسات وابسته داده میشود لذا در بودجه در مؤسسات و دولت مضاعف است و آنچه برای دولت و نظارت

مجلس باقی می‌ماند همان در حدود ۵ میلیارد تومان است که خدمتستان عرض کردم بهر حال دولت همواره معتقد است با سر بلندی وظایف خود را انجام می‌دهد یک رقم را به صورت برنده‌ترین اسلحه تحویل ملت و مجلس و دنیا می‌دهد و آن رقم تولید ناخالص ملی ماست ولی من از جناب آقای نخست‌وزیر تقاضای کنم که بهتر است تولید ناخالص ما را بیشتر توضیح بدهند که در چه بخشهایی است و چه طبقاتی از آن متمتع میشوند و وقتی می‌گوییم درآمد سرانه ما به دو هزار دلار رسیده است آیا در واقع آن زارعی که در دهستان خود هنوز به کشت مشغول است و آن کشاورزی که انتظار داریم در سیستان و بلوچستان باز هم بکشت‌گندم ادامه دهد آیا او هم از این دو هزار دلار برخوردار است؟ ما اگر پولی می‌گیریم وارداتی وارد می‌کنیم حقوقهایی می‌پردازیم این درجه رشته‌هایی است می‌توانیم بگوییم که عدالت اجرا شده و عدالت و انصاف در این اجتماع اعمال شده و این رشد برنامه و درآمدی که بعنوان دو هزار دلار در سال تحویل می‌دهیم درآمدی است که رشد سرانه واقعی ماست شما بهتر از من میدانید که بصورت صحیح عمل نشده اما رقم ۴۷۷ میلیارد تومان بعنوان درآمد تولید ناخالص ملی در مقابل ۳۴۶ میلیارد تومان بودجه‌ای که عرضه شده مطلب بسیار ناگواری را شهادت می‌دهد یعنی در اجتماعی که ۳۴ میلیون جمعیت دارد و بهمان نسبت چندین میلیون جمعیت در حال اشتغال آنست از جمع ۴۷۷ میلیارد تومان تولید ناخالص ۳۴۶ میلیارد تومان آن یعنی صدی هفتاد و پنج آن با دخالت و دست‌دولت و با محدود کردن ملت، امور منحصراً بدست دولت انجام می‌شود. این کجایش اقتصاد آزاد است جناب انصاری ضررها را در همین جا جستجو کنید ممکن است شما شخصاً استعداد و نبوغ اقتصادی داشته باشید این اصل را از زمان حضرت آدم اگر نگفته باشند از دوره آدم اسمیت تا کنون گفته‌اند که دولت هیچوقت تاجر خوبی نیست چطور یک دولتی با اسم آزادی و دموکراسی و اقتصاد آزاد بخودش اجازه می‌دهد که از جمع ۴۷۷ میلیارد تولید ناخالص ملی ۳۴۶ میلیارد آن بدست خود دولت بچرخد آقای دکتر مجیدی شما بهتر از من میدانید بهتر است جواب را بمن بفرمائید بوزیر اقتصاد نگوید شما که این بودجه را با مشورت قبلی بین خودتان باینجا فرستادید در فرمایشات جناب آقای نخست‌وزیر بود که ممالک غربی بارکود، تورم، افزایش بیکاری مواجه هستند من در این امر عیبی نمی‌بینم جناب آقای نخست‌وزیر که وقتی کسی مریض شد باید استراحت بکند بدکتر هم مراجعه بکند و بهتر است هیچ ادعای سلامتی نکند تا

موقعی که بواقع دوره کسالت و قناعت را بگذرانند و سالم بشود آنجائیکه شما می‌بینید بیکاری تعمدی است دولت‌هاشان با کمال شجاعت بیکاری بوجود می‌آورند این صحبت دوسال قبل من بود وقتی توری بوجود می‌آید دولت‌ها سلامت تر می‌دانند که تعدادی بیکار بشوند و دولت هم آنها را نگهداری بکند ولی ملت جور تورم قیمت‌ها و زندگی مشکل را نکشد من تأیید نمی‌کنم سیاست شما را که در جملات زیبا می‌گویید قیمت‌ها را مهار می‌کنیم و از آن طرف بودجه‌ای بمجلس تقدیم می‌کنید که حجم آن در سراسر تاریخ کشور سابقه نداشته و خود باعث گرانی و بالاتر رفتن قیمت‌ها میشود این پول را در کجا خرج خواهید کرد. در همین مملکت و اجتماع خواهیم ریخت و همین کارگری که الان نصف دوسال قبلش کار نمی‌کند....

عباس میرزائی - چشم ما روشن، هر چه هست از کارگر است.

اسحق نژاد - کارگر کار میکند.

رامبد - من تعصبات مینمی، صنفی و کارگری و نمایندگی شما را تجلیل میکنم ولی کارگر امروز بر اثر برکات و نعمات بی‌حسابی که توزیع شده نصف دوسال قبل کار نمی‌کند (همه نمایندگان) (زنگ رئیس).

سیفی - یک طبیب برای تزریق یک آمپول ۱۷ تومان پول گرفته.

عباس میرزائی - افکار ضد انقلابی خودش را دارد میگوید.

رامبد - آقایان نمایندگان کارگران من عادت به عوام‌فریبی ندارم (یکی از نمایندگان - ما نمایندگان ملت هستیم) آنچه برای من مطرح است ایران است و آینده ایران (احسن - احسن) (سیفی - طبقه کارگر از همه طبقات بیشتر کار می‌کند) فهمیدم! (خنده نمایندگان).

قریانی نسب - اصل قانون اساسی است هر کس به مجلس بیاید نماینده ملت است (صحیح است).

رامبد - جناب آقای نخست‌وزیر در گزارش اقتصادی خود مطالب زیبایی‌ها تحویل دادید که در سالی که گذشت باین دلایل و باین اشکالات برخورد کردیم کمبود نیروی انسانی، تنگناهای زیر بنایی، کمبود مصالح، گرانی در خارج ولی منصفانه صحبت کنیم مگر این برنامه را کسی جز خود شما و خود آقای ریخته بودند پس چرا صادقانه نمی‌گویید که برنامه‌هایی که تنظیم کرده بودید درست نبوده است (صحیح است) کمبود امکانات تخلیه بنادر مگر من اجازه واردات را دادم مگر من سهمیه را

تعیین کردم؟ این شما بودید وقتی بنا در قدرت تخلیه ندارند چرا می‌باید ریال بعنوان سورشارژ می‌پردازید؟ (آفرین) **عباس میرزائی** - حالا سورشارژ را تعریف کن آقای رامبد بفهمیم.

رامبد - آقای نخست‌وزیر متأسفانه امثال آقای عباس میرزائی‌ها و دوستانی امثال ایشان که داشتید همیشه وقتی ما این مطالب را مطرح می‌کردیم با همین گونه ابراز خدمت آنها روبرو میشدیم و مطالب ما را رد می‌کردند اما من متأسفم از اینکه بدیختانه همیشه عریض من درست درآمد و هروقت مطلبی گفتم و در قبال دولت اعتراض کردم و دوستان شما امثال آقای عباس میرزائی‌ها دولت را تأیید کردند ولی پس از چندی ناگزیر خود این مرد شریف (اشاره به نخست‌وزیر) با جملات ادیبانه و آراسته خود اذعان کرد که باین خطاها و تنگناها و اشکالات برخورد کردیم جناب آقای نخست‌وزیر من از کم فروشی نفت خوشحالم برخلاف همه (آفرین) از اینکه این درآمد کم شده خوشحالم هر کس این بودجه را باز کند و بخواند میداند که هیچ ملتی نمیتواند تا ابد متکی به درآمد نفت باشد نفت مال ما است انشاء الله در آینده هم از آن استفاده میکنیم هر چه در جاهای ما ذخیره شود بهتر است تاروژی که قیمتش ده برابر امروز خواهد شد و منت ما را خواهند کشید و از ما خواهند خرید (صحیح است) بنابراین اگر شما هم باین ارقام توجهی بفرمائید آنوقت تصور میکنیم با من هم عقیده میشوید پس از آنکه درآمد نفت، ۷ درصد کم شد با هم ۱۲ میلیارد تومان از بودجه ما بوسیله نفت تأمین میشود در حالیکه پس از اینکه درآمد‌های دیگر ما ۷۳ درصد زیاد شد تازه به ۳۷ میلیارد تومان رسیده‌ما تا کمی میخواهیم به این وضع ادامه بدهیم نفت ثروت بادآورده‌ای نیست میراثی هم نیست که بدست فرزند ناخلفی افتاده باشد ممالکی که نفت ندارند چه می‌کنند، اینجاست که آقای عباس میرزائی من و شما و آن دکتر همه باید زیاد تر کار کنیم (احسن) (عباس میرزائی - این حرفها را همه قبول دارند و افتخار می‌کنند). جناب آقای نخست‌وزیر نکته خوبی در برنامه شما شنیده شد که فرمودید سرمایه‌گذاری ثابت شما ۵۱ درصد رشد کرده و هزینه جاری فقط ۱۷ درصد این امر برای هریرانی بسیار مزده خوبی است که هزینه جاری فقط ۱۷ درصد و سرمایه‌گذاری ثابت ۵۱ درصد اضافه شده ولی بعد از آنکه این تغییرات تازه هم حاصل شده بینیم به چه نتیجه رسیده باز هم رقم هزینه جاری شما ۱۹ میلیارد تومان و سرمایه‌گذاری شما با وجود ۵۰ درصد رشد ۵۰-

میلیارد تومان است یعنی هنوز از همین میزان درآمد نفت مبلغ بسیار معتنا بهی برای هزینه جاری میدید و این را شما و وزیر، مدعیان دکتری فلسفه و دکتری اقتصاد واقفید که نسبتی درست نیست ولی در قبال ارقامی که اشاره کردم ارقام نامطلوب دیگر را هم شما خیلی شرافتمندانه در اختیار مجلس گذاشتید که نشان میدید این بودجه یک بودجه زائد بر احتیاج، توری و موجب بالا رفتن قیمت‌ها است بخصوص بانکاتی که توضیح میدهم در حالیکه ۵ درصد و ۴ درصد فقط درآمد شما زیاد شده ۱۲ درصد هزینه را زیاد کرده‌اید ما در مورد ذخیره ارزی یا توجه به درآمد نفت ما برای کمی میخواهیم یکبار بیائیم و بگوئیم آنقدر خرج میکنیم، و اینقدر را بصورت پس‌انداز برای بالا رفتن ذخیره ارزمان نگاه میداریم؟ ضمن توضیح من می‌رسم به همین ذخیره ارزی و تعهدات خارجی شما البته میدانم یک چیز مختصری در ته صندوق باقی مانده ولی بهیچوجه متناسب با درآمد ارزما نیست اما از جهت نوع درآمد بودجه دولت در کمال خوشبختی مجلس را مطلع کرد که پس از زحمات بسیار با صرفه جوئی‌های بسیار با فشارهای مختلف مالیاتی با محدودیت‌هایی که در قسمت‌های مختلف قائل شده‌است تأمین بودجه از محل درآمدهای نفتی را به ۷۰ درصد و درآمد‌های غیر نفتی را تا ۳۰ درصد کل بودجه رسانیده چون سال قبل بدتر از این بود و ۲ درصد غیر نفتی بود در حالیکه ۷۶ درصد نفتی ولی هم اکنون که ۳۰ درصد درآمد شما از غیر نفت تأمین میشود خودمان را باز گول نزنیم در آن سی درصد غیر مستقیم مقدار زیادی از آن اثرات، همان درآمد نفت است که از مالیاتها و گمرک واردات ناشی از درآمد نفت حاصل میشود پس یکره بیشتر برای اصلاح این وضع نامطلوب نیست آنها این است بعوض حرف و تظاهر باید بواقع کار کنیم، کار خود را اصلاح کنیم (صحیح است) نمایندگان - همه باید با هم کار کنند (ولی ما همیشه شعاری میدادیم و در مقابل غربی‌ها و خریداران نفت مطالبی داشتیم که اگر دولت ایران پول نفت را بگیرد محل خرجش را هم دارد و نیروی انسانی را هم دارد مثل بعضی کشورها نیستیم که ارزها را بگیریم و در بانکهای خارجی به ربح بگذاریم این حرف درست است ولی امکان خرج هم حدی دارد ما با این درآمد بی‌حساب نفت در سال گذشته میدانید چقدر برای ذخیره ارزی خود باقی گذاریم ما از تمام درآمدهای نفت در طول این چند سال ۷/۳ میلیارد دلار ذخیره کردیم و امسال جمعاً با آنچه که داشتیم فقط پانصد میلیون دلار اضافه شده اما در شروع مذاکرات صحبتی کردم که شاید

آقای صدری کیوان درست متوجه نشدند و تذکری دادند راجع به شرکتها و مؤسسات وابسته دولتی، اختلاف کارراتوضیح میدهم در وزارتخانه هامثلاً وزارت دادگستری که یک دسته جارو می خواهد بخرد باید مناقصه و مزایده بگذارند و حساب آن بدیوان محاسبات برود ولی در این شرکتها و مؤسسات وابسته در هر زمینه هر آنچه لوازم لوکس و زائد که فکر کنید از این پول مملکت خریده می شود و هیچکس بهیچ وجه حق جلوگیری ندارد چون بطریق شرکت اداره میشود و نتیجتاً در حالیکه دولت با صرفه جوئی ۴ میلیارد از وام داخلی خود را به بانکها پرداخته ولی در سال گذشته، همین شرکت های دولتی ۱۲ میلیارد تومان از بانکها وام بیشتری گرفتند و نتیجتاً باز هم دولت را ۸ میلیارد تومان از جهت وام به بانکها بیش از پیش مقروض کردند یعنی کار به آنجا رسیده که می بینیم آقای نخست وزیر اختیار از دست شما هم خارج شده (دکتر مشیر-بهرحال جناب آقای رامبد دولت مسئول است اگر عملیات خلافی سایر مؤسسات وابسته انجام میدهند) آقای مشیر اگر ما درست عمل کردیم دولت هم درست عمل خواهد کرد (احسنت) (عباس میرزائی- یعنی چه ایشان دارد شما را تختظه می کنند شما احسنت می گوئید در این مورد مجلس باید نظارت کند این هم دلیل نظارت)

رامبد - آقای عباس میرزائی وطن پرست از این مطلب متأثر

نشواز آنچه اکنون خواهیم گفت متأثر بشو، این از اولین درسهائی است که در کلاس ابتدائی هم قطعاً شما که خوانده اید چو دخلت نیست خرج آهسته تر کن، هر مملکتی که صادر می کند بر دارائی خود می افزاید و آنچه وارد می کند طبیعتاً اعم از اینکه کالای مصرفی یا واسطه یا سرمایه ای باشد پولی است داده میشود و از مملکت رفته و دست خارجی افتاده ما در سالی که گذشت ۴۷ درصد به وزن وارداتمان اضافه شد و ۷۷ درصد به ارزش وارداتمان اضافه شده ولی میدانید در قبال ۱۱ میلیارد و خورده ای نزدیک ۱۲ میلیارد دلار که برای واردات دادیم با تمام تظاهرات و حرف های دولت چقدر موفق شدیم صادرات داشته باشیم؟ فقط ۲ درصد اضافه شد و قریب پانصد میلیون دلار صادرات داشته ایم یعنی چهارونیم درصد، یعنی واردات ما ۳ برابر صادرات غیر نفتی ما بوده.

۳ - تشریف فرمائی علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران به جلسه علنی مجلس شورای ملی و بیانات آقای دکتر خطیبی (نایب رئیس).

(در ساعت چهار و ۲ دقیقه بعد از ظهر علیاحضرت شهبانو در میان ابراز احساسات و کف زدن ممتد حضار وارد جلسه شدند و در جایگاه مخصوص جلوس فرمودند) نایب رئیس - علیاحضرتا:

مقدم مبارک علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی گرانقدر ایران را به مجلس شورای ملی از صمیم قلب گرامی داشته و با سباهات بردیده منت می نهیم. (صحیح است) نمایندگان مجلس شورای ملی امروز از افتخار بزرگی برخوردارند. زیرا برای نخستین بار شهبانوی گرامی ایران در جلسه ای علنی مجلس شرف حضور ارزانی داشته و با این تشریف فرمائی یکبار دیگر علاقه ی باطنی خود را به حفظ و حراست مبانی مشروطیت و حرمت و اعتبار آن که همواره مورد توجه و عنایت خاص علیاحضرت همایون شاهنشاه آریامهر فرمانده بزرگ ملت ایران بوده است به نحو بارزی نمودار فرموده اند.

نمایندگان مجلس شورای ملی از این موهبت عظیم و افتخار بزرگ برخوردار می باشند و با قلبی سرشار از حشمت و مراتب سپاسگزاری خود را به پیشگاه مبارک آن علیاحضرت تقدیم میدارند. (صحیح است)

بطور یقین یاد بود این روز فرخنده نه تنها در خاطره ی عموم نمایندگان مجلس برای همیشه باقی خواهد ماند بلکه در تاریخ مشروطیت ایران یادگاری درخشان و جاویدان با ورقی زرین برجای خواهد نهاد.

در این دقایق تاریخی هیچگونه جمله و عبارتی نمیتواند بیانگر احساسات پر شور و صمیمانه ی نمایندگان مجلس شورای ملی در قبال این بزرگواری و بذل عنایت باشد. (صحیح است)

از خداوند متعال مسئلت داریم که نعمت وجود مقدس علیاحضرت همایون شاهنشاه آریامهر را در ضمان سعادت و سلامت بافی و پایدار بدارد تا ملت ایران در سایه ی همایونش با الهام از سه اصل جاویدان حزب رستاخیز ملت ایران به غایت آمال ملی و جهانی خویش نائل آید. (احسنت)

همچنین از خداوند می خواهیم که علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی گرامی ما را در کنف حمایت خود محفوظ و مصون بدارد. تا به تمامی آنچه در راه تأمین موجبات رفاه و آسایش ملت خود و اعتلاء فرهنگ و هنر

و تاریخ و سنن ملی و باستانی ایران می اندیشند و در راه تحقق آن اینگونه با صرف وقت و بذل جهد میکوشند تا جامه عمل بپوشند. (انشاء اله)

نمایندگان مجلس شورای ملی از تلاش پیگیر و پویان ناپذیر علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی گرانقدر ایران در تقبل مسؤلیت های چنین خطیر و نتایج بسیار ارزندی آن در پیشرفت جامعه ی متحول و مترقی امروزی ایران بخوبی آگاهند و بدان بادیده ی تکریم و ستایش و حشمتی می نگرند، و سپاس بی پایان خود را به پیشگاه مبارک آن علیاحضرت تقدیم میدارند. (صحیح است).

از صمیم قلب دعا میکنیم که والا حضرت همایون ولایتعهد نور دیده ی ملت ایران که اینک در عنفوان جوانی آراسته به تمامی فضائل اخلاقی و انسانی آماده میشوند تا مسؤلیت های سنگین خود را در مقام با عظمت ولایتعهدی ایران بعهده بگیرند با تأییدات خداوند متعال توفیق کامل حاصل فرمایند تا در حجر تربیت پدر تاجدار و مادر والاتباء خود در حفظ و حراست میراث کهن شاهنشاهی ایران تکیه گاهی محکم و استوار برای ملت ایران باشند (چنین بود پسری کش چنان بود پدری). (احسنت)

اینک که آخرین روزهای سال ۲۰۳۰ شاهنشاهی را به پایان می بریم سالی که ملت ایران از صمیم قلب پنجاه سال شاهنشاهی پهلوی را جشن گرفت و گرامی داشت فرصت مناسبی است تا یکبار دیگر مراتب حشمتی و سپاسگزاری مجلس شورای ملی را به روان پاک و تابناک سردودمان پهلوی علیاحضرت رضاشاه کبیر و به پیشگاه با فوجاه فرزند نامدار و با اقتدار و برومندش علیاحضرت همایون محمد رضاشاه پهلوی آریامهر شاهنشاه ایران تقدیم بدارد. (صحیح است)

نمایندگان مجلس شورای ملی مباحی و مفتخرند که در این عصر رستاخیز و وظائف ملی خود را در جهت تحقق هدف های مقدس انقلاب شاه و ملت با احساس مسؤلیت قاطع انجام داده و در آینده نیز با آمادگی باز هم بیشتر در اجرای این وظایف کوشا خواهند بود.

لایحه ی بودجه سه هزار و پانصد و سی میلیارد ریالی سال ۲۰۳۱ شاهنشاهی که از طرف دولت به مجلس تقدیم شد در طی مدت ۸ روز در جلسات پیاپی کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی که از نخستین ساعات بامداد هر روز آغاز میشد و تا پاسی از بعد نیمه شب روز بعد ادامه می یافت مورد بحث و مذاقه و امعان نظر قرار گرفت و نمایندگان با فرصت و مجال کافی در اصلاح تبصره ها و ارقام پیشنهادی

نظرات خود را ابراز داشتند و دولت نیز با توجه کامل این نظرات را مورد تأیید و قبول قرارداد، اینک گزارش کمیسیون بودجه در مورد لایحه ی تقدیمی دولت مطرح است. و مباحثات در کلیات آن جریان دارد.

از پیشگاه مبارک علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران اجازه میخواهد دنباله ی بحث در کلیات بودجه سال ۲۰۳۱ شاهنشاهی ادامه یابد.

۴ - ادامه مذاکره در کلیات لایحه بودجه سال ۲۰۳۱ کل کشور.

نایب رئیس - آقای رامبد بفرمائید.

رامبد - بنده نیز این موقعیت بی نظیر تاریخی و این افتخار بی سابقه ای که نصیب مجلس شده است به مجلسیان تبریک عرض می کنم تشریف فرمائی فرخنده شهبانوی محبوب را که نشان عنایات خاص شهریاری بزرگ ما بقانون و احترام به اصول مقدس مشروطیت است بقال نیک میگیریم ضمن عرض خیر مقدم اجازه می خواهم از این پس بازای مباحثه اعداد و مقایسه ارقام بسیاری که باقی مانده باستثنای چند کلمه ای که باید درباره کسر شدن بودجه ارتش نکته ای یاد آور شوم و در بقیه مطالبم با الهام از این حضور پر سروره عرایض خود ادامه بدهم شما جناب آقای نخست وزیر در ضمن مطالب خود که شاید در خارج هم اثرات متفاوتی در طبقات داشت به ما اطلاع دادید که ۲۰۳۱ بودجه ارتش را کم کردید و پشت سر آن فرمودید که حقوق کارمندان و بازنشستگان را اضافه فرمودید، البته امروز من هم میدانم از طرف آن عده ای که وارد سیاست های بین المللی نیستند، صحبت میشود، تجهیزات و تسلیحات را کم کنید و مثلاً بر آموزش و پرورش بیفزائید ولی اگر بواقع میتوان چنین کرد، آن اخباری که در مجلات مختلف دنیا منعکس است اگر بخواهید برای حضرت عالی هم خواهیم فرستاد ملاحظه میشود که در مرکز این نوع تبلیغات یعنی بلوک شرق هم اکنون بزرگترین زرادخانه تجهیزات و اسلحه تاریخ بشریت را تشکیل داده اند بنابراین این موجب خوشوقتی نیست که شما دو درصد از بودجه ارتش را کم کردید این کسری بودجه ارتش از دو جهت هم از لحاظ سیاسی و هم از جهت اقتصادی صحیح نیست، آقای وزیر جنگ را اینجا نمی بینم.

(عباس میرزائی - معاون پارلمانی شان تیمسار کاتوزیان تشریف دارند) وقتی امروز آمدیم بهمین نیت برای ایشان تابلویی آوردم که تصور می کنم ایشان و هر ایرانی باید چنین تابلوهائی را در دفتر خود داشته باشند و بیش از

همه در عهده متصدیان امور در ارتش است که در دفترشان چنین تابلویی جلوی چشم داشته باشند (در این هنگام تابلویی را از زیر تریبون بیرون کشیدند و به نمایندگان نشان دادند)

عباس میرزائی - این تابلو دور است ما نمی بینیم.

رامبد - آقای نخست وزیر من بشما میگویم که این تابلو چیست تابلوی بسیار رنگینی است که شاهزاده ایرانی نشسته است و چون غلامی در برابر سردار روسی کیسه های باج و خسارت قرارداد ترکمن چای را می بردازد (نمایندگان - مال زمان قاجار است). بهرحال اگر میخواهید ثبات و امنیت و قدرت دفاعی داشته باشید باید ارتش قوی و مقتدر داشته باشیم (صحیح است) بنابراین آنچه که شما از رقم رشد اقتصادی تحویل ما میدید فراموش نکنید که بر اثر امنیت و ثبات است و لازمه آن ثبات یک ارتش قوی است (احسن است) و اما با الهام از این تشریف فرمائی که موجب افتخار شد بخاطر آوردن که شهبانوی ایران نشان داده اند که تا چه حد دلبسته سنت های ملی و آثار هنری و ذوقی و فرهنگ و ادبی این مرز و بوم هستند به یمن عنایات معظم لها بسیاری از آثار تاریخی و فرهنگی کشور ما که آئینه تمدن درخشان و انسانی این سرزمین است از خطر زوال و فنا نجات یافت و هزاران کتاب و کتیبه و ساخته های هنری و ذوقی از زیر غبار فراموشی به نمایشگاهها و موزه ها راه یافت، تشویق معظم لها که از یک پیش و دانش عمیقی مایه می گرفت هنرمندان راستین گذشته را زنده و صاحب هنر آن روزی را دلگرم و امیدوار ساخت، اینهمه دلبستگی از آنجا بود که هر ایرانی آگاه می داند نگهدارنده ما در طول تاریخ پر نشیب و فراز و طمان همان سرمایه های گرانبهای فرهنگی و مایه های ذوقی و انسانی ایران بوده است، مهاجمین در هجوم های سخت و بیرحمانه خود ثروت بیکران از این دیار پربار مابه یغما بردند اما ایران ثروتمندی داشت که بردنی و غارت کردنی نبود و آن فرهنگ و شعر ایران بود (آفرین) ذوق و اندیشه ایران و آن آتش جاودان مهر و شور و آزادی که در سردترین دورانهای تاریخ کانون دل های ما را گرم و روشن نگه میداشت چند دقیقه قبل عرض کردم ممکن است روزی تمام چاههای نفت بخشکند، ممکن است روزگاری تمام معدنهای مس و آهن و سرب پایان یابد ولی آن چشمه لایزال و منبع بی زوال که خشکی و تمامی نمی پذیرد ملت ها و اقوام جهان را از تنگدستی و نیاز میرهاند توانائی و توانگری و دل و جان می بخشد همان چشمه های ذوق ها و هنرها گنجینه های بزرگی ها و بزرگواریها و مردمی ها

و از خود گذشتگی ها و جان فشانی ها است (احسن است) (یکی از نمایندگان - شاهدوستی ها هم هست).

شما آقای نخست وزیر از اصلاح بذر، ساختن راهها و آبیاری روستاها سخن می گوئید ولی برای افشاندن آن بذری که کشت آدمی و انسانیت را سرسبز می کند برای آبیاری کشتزار فضیلت و شهامت برای کشیدن راهی بدلهای، برای ساختن پلی برای فصولها که بهتر از من میدانید چه برنامه ای دارید؟ شما مروجین روستائی را برای تعلیم مبارزه با آفات بروستاها میفرستید ولی برای مبارزه با آفت فساد و هجوم سموم پربلائی که از ما شینیزیم و نفع پرستی و فرصت طلبی ناشی از رشد اقتصادی بدون توجه بمبانی اخلاقی از خارج باین کشتزار شرف و مردمی می تازد و مانند ملخ درو میکند چه طرحی افکنده اید.

اکنون که رشته سخن باینجا کشید اجازه می خواهم راجع به موضوعی صحبت کنم که این روزها کمتر مورد بحث و توجه قرار میگیرد در دستور جلسات هیچیک از مجالس و مجامع و سمینارها و کمیسیونها و نشست ها و گردهم آئی ها بچشم نمی خورد کلمه ای از آن در برنامه های نارسای رسانه های گروهی و وسایل ارتباط جمعی بگوش نمیرسد حتی بمصلحتی چون بعضی مسائل از فهرست مندرجات جرائد هم حذف شده و آن چیست؟ آن فضیلت، تقوی، لازمه یک دستگاه حکومت، ارزش های اخلاقی و انسانی لازم برای افراد یک ملت. ما همه میدانیم که امروز بیش از هر زمان دیگر در این کشور باید احساس مسئولیت کرد، زیرا جامعه ما در حال تحول است تحولی بس شگرف، این تحول آنچه در زمینه مادی است از برکت عنایت و حمایت شاهنشاه و زحمت و فعالیت دولت با سرعت پیشرفتهائی میکند هر چند من با همه برنامه ها موافق دولت نیستم، بهرحال به توفیق های بسیاری نائل آمده ایم (عباس میرزائی - رحمت بانصافت) اما سؤال می کنم در زمینه ارزشهای اخلاقی و معنوی بکجا رسیده ایم و بکجا میرویم زیرا بین برون و درون بین پیشرفت ماده و سیر معنی اگر هماهنگی و تعادل نباشد تزلزلی عظیم در ارکان زندگی جامعه بوجود خواهد آمد هم چنانکه نشانه هائی بسیار از آنها را می بینیم، یک جامعه متمدن را نباید بطور روز افزون فقط با پلیس و دادگاه و قانون حفظ کرد فارغ از های وهوی تبلیغات و فارغ از داد و ستدهای تجاری و سوداگری های سیاسی و خارج از کشمکش های اداری و تلاشهای ریالی و دلاری، ما وظیفه ای بس خطیرتر بر عهده داریم

و آن توجه بمبانی اخلاقی و تعاون انسانی و فضیلت و تقوی جامعه است برای روشن تر کردن فضای زندگی و برای بوجود آوردن هوائی که بیش از هوای کنونی قابل تنفس باشد (دکتر جعفری - منظورتان هوای تهران است) هر چند آلودگی هوای تهران هم اگر باین سیاق پیشرفت کند یکی از فاجعه های بشری خواهد بود که شاید کمتر از هیروشیما نباشد ولی دولت که درباره هوای تهران که خود موجش بوده یا با بی برنامه گی خود مسبب چنین وضعی شده و هیچ احساس مسئولیت نمی کند قطعاً از من می پرسد که راجع به هوا و فضای معنوی چه تقصیر و تکلیفی دارد آقای نخست وزیر دستگاه شما بیش از ۱۰۰ سال هر روز به بهانه و عنوانی پارچه های الوانی بر در و دیوار کوی و برزن و شهر و روستا آویختند و نوشتند که زندگی بهتر برای همه، هر چند بظاهر نگفتند (یک نفر از نمایندگان - بد نبود) از چه راه و با چه شرایط ولی عملاً کتمان نداشتند که از هر طریق و با هر شرایط بسیار روشن است نتایجی که چنین تبلیغ و چنان برنامه ای در تمام شئون اجتماعی و اداری ما بوجود آورد برهیچکس مکتوم نیست هریک از ما بمناسبتی از گوشه ای از این نتایج اطلاع داریم که هر کدام فصلی از همین بخش است و من این بخش را بخش ماشینیزم سوغات صنعتی غرب میدانم اما بخش دیگری که ره آورد نامیمون شوق است در جراید میخوانیم جوانی نارنجک در دستش منفجر و کشته شد نامه ای در جیبش معلوم داشت تروریست و مزدور اجنبی است جوانی جاهل، اغفال شده خیالی باطل، بر علیه آزادی و امنیت و استقلال و موجودیت میهنش بنفع خارجی خود را فروخته جانش را از دست داده من اینجا خطاب باین جوانان و گردانندگان سیاستهای پشت پرده این صحنه های دلخراش و مبتدل خطاب میکنم (مظهری - شاید زبان شما را بفهمند!) چه نادانندان بی انصاف مردمی که میخواهند صدای نارسای غرض و دشمنی را از بانگ بلند حق فراتر ببرند و ب مردم ایران بگویند آنچه که از دور از شایعه پراکنی ما می شنوی درست تر است از آنچه را که از نزدیک با چشم خود از حقایق می بینی چه سیه روز عواملی هستند که میخواهند به دهقان ایرانی بگویند تو که امروز صاحب زمینی و حاصل دسترنج تو از آن تو است، بدبخت تر از دیروز هستی که یا هیچ نداشته یا آنچه داشته سهم مالک و خان و ارباب بود (مظهری - روستائی گول نمی خورد) کدام

سخن، کدامین تبلیغات میتواند مردم را از آزادی، امنیت، احساس غرور و آسایش و بی نیازی بیزار کند و شیفته نابسامانی، ناامنی و سرافکنندگی کند؟ در کجای دنیا عضو کدام ملت، فرد کدام کشور میهنش را ضعیف، ارتشش را ناتوان، مرز و بومش را نابسامان هم میهنش را فقیر ملتش را اسیر و غرورش را پایمال نفوذ بیگانه میخواهد؟ جز آنکه از شرف و مردمی و انسانیت آزادی و مردانگی بوئی نبرده باشد **دکتر رئیس** - اینجا است که باید مدرسه شرف تأسیس کرد، (چند نفر از نمایندگان - آقا این حرفها چیست؟) **رامبد** - من درباره مکتب این شرف و غرور و انسانیت مردانگی بعداً صحبت خواهم کرد ولی اکنون از آن مزدوران و اجنبیان می پرسم تو که نا جوانمردانه از پشت هزار نقاب طوطی وار از پس آینه تلویزیونهای مجهول امکان و رادیوهای مجهول الهویه فریاد بر میآوری ایرانی ناراضی است در ایران آزادی و عدالت نیست کدام ایران و ایرانی را میگوئی؟ دهقان ایرانی؟ زن و مرد ایرانی؟ کارگر ایرانی را میگوئی که مشتهای آهنین خود را برای فرو کوفتن بدهان هرزه درای تو آماده کرده است؟ (احسن است) اگر ما ثروت ملی و منابع طبیعی را که حق مسلم ایرانی است به رایگان میدادیم خوشبخت بودیم؟ اگر ما اسیر و ریده تو میشدیم آزاد بودیم؟ اگر تن باستعمار میدادیم مستقل بودیم؟ اگر در آن فقر و احتیاجی که آرزوی تو است بسر میبردیم آنوقت ثروتمند بودیم؟ اگر نیروی هوائی و دریائی و زمینی و ناتوانی که خواست تست میداشتیم قوی بودیم؟ اگر چون آن مزدوران اجنبی پرست میشدیم آنوقت وطن پرست بودیم؟ چه خیال باطل و رؤیای کاذبی، ایرانی آن روز که فقیر بود، ضعیف بود آشفته بود به چنین مدلتی تن درنمیداد تا چه رسد به امروز که نه فقط ضعیف و فقیر و آشفته نیست بلکه دانا و آگاه و غنی و نیرومند است و از برکت و راهنمائی های رهبر دوراندیش خود تازه باین هم راضی نیست و میخواهد بانجائی برسد که شایسته نام ایران و ایرانیست (احسن است) اما شما آقای دکتر رئیس از من پرسیدید دولت مدرسه شرف باز کند؟ خیر درباره این مکتب بر میگردیم بهمان شعار زندگی بهتر برای همه در این شعارها از وطن پرستی و حق شناسی و راستی و وظیفه شناسی چیزی نمی دیدم در آن شعار زندگی بهتر برای همه از قناعت، پشتکار بیشتر، ادب و رفتار بهتر چیزی بگوشم می خورد در این زندگی بهتر برای همه از محبت شرافت، فضیلت و شجاعت اشارتی نبود. ایکاش برای مکتب شرافت مینوشتیم، ایران بهتر برای همه می نوشتیم

مردمی بهتر برای ایران، زندگی بهتر در ایران بهتر، با همت همدیگر این است شعاری که می‌بایستی می‌نوشتیم تا آن مکتب شرافت تأمین میشد ولی گوئی دولت و آقای نخست وزیر تمام خوشبختی و تعالی و ترفی را در عدد رشد اقتصادی ساخته بانک ملی و پرداخته سازمان برنامه میدانند فراموش کرده‌اند که این بناها و وسائل و آپارتمانها و تلویزیونها و ماشین‌ها و ابزارها و یخچال و پیکان و صداها امثال آن برای خوشبختی وسیله‌ای بیش نیستند تمام این وسایل تا آن حد می‌توانند در سعادت بشری دخالت کنند که در برقراری نظم عادلانه‌تر روابطی خوش آیند تر مؤثر باشند شما که (اشاره به آقای نخست‌وزیر) عاشق کتاب هستید باید بهتر از من بدانید که بشر بهر کجا که رود هرچقدر که دور رود باز بسوی خود باز می‌آید باز خود اوست که مرکز و مطلوب است همه چیز از قلب و دل بشر سرچشمه می‌گیرد و همه چیز بقلب و دل بشر برمی‌گردد بهمین جهت است که می‌گویم تمام برنامه‌های عمرانی و اقتصادی بدون توجه به مسائل و مبانی اخلاقی انسانی همه کارهای عبث و بیهوده است مانند لعبتک شهر فرنگ مانند قصرهایی که بچه‌ها با اسباب بازی خود می‌سازند و خراب می‌کنند و از آن ساختن و خراب کردن جز سرگرمی و اتلاف وقت و دل‌خوشی گنگ چیزی باقی نمی‌ماند چنین است تمام نمایش‌نامه‌های عمرانی و اقتصادی بدون توجه به مسائل اخلاقی و انسانی اگرخواستید دلیل غم‌زدگی و زوال غرب هم چنین موجبات خشونت شقاوت شرق را پیدا کنید باید در همین بی‌توجهی‌ها جستجو کرد اصولاً نظم یک جامعه را نمیتوان بظاهر قضاوت کرد نمی‌توان گفت چون مردم در پیاده‌روها همدیگر را تکه و پاره نمی‌کنند شهر منظم است وقتی که ستونها و پایه‌های اخلاقی یک جامعه فرو ریخت مردم همدیگر را از جهت روحی زخم می‌زنند و همه ما صبح تا شام آثار این جراحات روحی را احساس می‌کنیم (یکی از نمایندگان - ما که احساس نمی‌کنیم) قیافه‌های منفی نامه‌های اداری نمونه‌ای از آن است، طرز زندگی مردم، بازی گران‌فروشی، صحنه مبتذل دیگر آن در جامعه‌ای که پسر به پدر احترام نگذاشت پدر به فرزند احساس محبت نکرد شاگرد قدر استاد ندانست استاد شاگرد را غریبه دانست در اجتماعی که دوستی وجود نداشت جز برای داد و ستد و زدوبند هر کس در هر مقام بجای انجام وظیفه و وجدان کار جز نمایش خدمت و حفظ سمت هدفی نداشت همه چیز با مقیاس پول اندازه

گرفته شد حتی عقل و عشق و دانش و هنر و زیبایی‌و در جامعه‌ای که پول استوارترین تکیه گاه قلمداد شد هر قدر به اضطرابها افزوده و از اعتمادها کاسته شد مردم بیش از پیش در دامان پول تکیه گاهی جستجو کردند یک چنین اجتماعی هرچقدر در ناز و نعمت بسربرد خوشبخت و شایان زیست نخواهد بود و هرچقدر ثروت و قدرت داشته باشد قابل دوام و احترام نخواهد بود نباید چنین تصور و اشتباه شود که من می‌خواهم از فقر تجلیل کنم بهیچ وجه، فقر همانقدر فاسدکننده است که ثروت حتی بیشتر ولی فقر فقط فقر مادی نیست فقر علمی و تکنولوژی نیست فقر اخلاقی هم هست که از همه خطرناکتر است و اگر مبارزه‌ای آغاز میشود باید بر علیه هرگونه فقر باشد

دلا تو غافل از کار خویش و میترسم

که کس درت نگشاید چو گم کنی مفتاح

(یکی از نمایندگان - کلید سازیاورید.) خیر مقدم آقای

نایب رئیس و بردن نام عزیز وجودارجمند والا حضرت همایون الهام بخش اندیشه دیگری برای من شد این سن و سالها سالهای شکفتگی و برومندی، سالهای بارور شدن اندیشه‌های پاک و افکار تابناک، سالهای امید و نیرومندی و تلاش، سالهای شکل گرفتن نوجوان و جوان به من الهام داد که از وزیر جوان آموزش و پرورش بی‌رسم برای پروردن و بارور کردن نیروی جسمی و روحی جوانان این ملک چه برنامه‌ای آورده‌اید؟ زیرا ذهن مشتاق روح پرشور ذوق جوینده و نیروی پوینده اینهمه جوانان را شناختن و آن را به عالی‌ترین درجه پرورش ندادن سرمایه فردای این مملکت را بر باد دادن است. شاید در پاسخ من بگوئید که ما تن و اندام این جوانان را با ورزش نیرومند می‌کنیم ای کاش حتی این کار را می‌کردید که کاری بس درست بود ولی آن راهم نمی‌کنید زیرا با رقم یک میلیارد و بیست و سه میلیون تومان برای جمع تربیت بدنی، پیشاهنگی و امور جوانان در جمع رقم نجومی بودجه ۳۴۶ هزار سیلیون تومانی مملکت و دو بیست و سی و یک هزار میلیون تومانی دولت بهیچوجه، وجه و توجه متناسب با این امر نیست از آن مهتر بهر حال آن روح شتابنده در این پیکرهای جوان و سالم محتاج به پرورش بیشتری است. هوشیار باشید صحنه‌های فیلم‌های پر نقش و نگار هوس و خشونت حادثه‌جویی‌های غیر انسانی، سرگرمی‌های گمراه‌کننده سینمایی نیروی سالم جوانان ما را آلوده و فاسد نکند. بی‌گمان غبار اینهمه غوغا و حادثه و کشتار آئینه تابناک ضمیر جوانان ما را مکدر خواهد کرد ما بان داستانها و شعرها و نمایشنامه‌ها نیاز داریم که بیش از همه چیز نخست

ملی و ایرانی باشد پیوندهای عاطفی قومی انسانی و ایران ما را استوار تر کند و بد آموزیهای نهان و آشکار نداشته باشد با وسوسه‌های غیر ایرانی و غیر انسانی جوانان ما را نفریبد - و ایشان را از راه بدرنبرد (انشاءالله) چنان باشد که از این نهال‌های جوان و جوانه‌های شاداب درختان سرسبز و تناور بسازد که ریشه در این آب و خاک داشته باشند و سایه بر این سرزمین بیفکنند و در زیر این آسمان گل و شکوفه بدهند و برگ و بار در همین باغ و بوستان بیفشانند و از هیچ باد و طوفان نلرزند نه آنکه رنج باغبانی و مشقت باد و باران را بکشیم آنگاه برگ و بارشان از آن دیگری و تیغ و خارشان از آن ما باشد (آفرین) بهترین برنامه این است که ما خود در عمل وظیفه شناس وطن پرست و شاه دوست حقیقی باشیم (احسنت - احسنت) وجدان کار شرافت و حقیقت احترام بقانون توجه ب مردم و مراعات اصول را شعار خود سازیم تا آنها هم ما را سرمشق خود قرار دهند (احسنت) آنقدر که در اندیشه تغذیه جسمی و مادی ایشان هستیم سمینارهای درسی بی نتیجه و برنامه‌های کلاسها بی حاصل تنظیم می‌کنیم در فکر تغذیه روحی و معنوی ایشان باشیم (آفرین) تا آنکه این خانه و خانواده چندین هزار ساله برپا و برجا بماند (انشاءاله) و همچنان درین گروه انبوه خانواده‌های بشری کانون مردمی و آزادی‌گویی باشد (آفرین - احسنت).

عباس میرزائی - آقای رامبد این آخرسری درس اخلاق

خوبی دادید.

نایب رئیس - آقای نخست‌وزیر بفرمائید.

نخست‌وزیر - جناب آقای رئیس، تشریف فرمائی علیا حضرت شهبانوی گرامی ایران نمایانگر توجهات شاهنشاه آریامهر و علیا حضرت شهبانو به مشروطیت ایران و اهمیت پارلمان است (صحیح است) در سالهای قبل هنگام بحث در لایحه بودجه تمام نمایندگان مجلس فرمایشاتشان را اینجا بیان میکردند و در پایان بحث من از طرف دولت به نکاتی که مطرح کرده بودند پاسخ میدادم ولی امروز در پیشگاه علیا حضرت شهبانوی ایران جناب رامبد چند نکته را تذکر دادند که لازم دیدم فوراً درباره آنها توضیح بدهم تا اگر افرادی باشند که گزارش بودجه را بررسی نکرده باشند با شنیدن فرمایشات ایشان جور دیگری فکر نکنند جناب رامبد ما به فرمایشات جنابعالی عادت داریم ۳ سال است که ما بودجه را تقدیم می‌کنیم و جنابعالی مخالفت می‌کنید در گذشته حتی یک ورقه کبود هم در صندوق میانداختید ولی الان اطمینان دارم که دیگر با نصورت نخواهد بود. چون همه ما با هم

درسنگر رستاخیز هستیم و بودجه را همه با هم بررسی می‌کنیم. دو نکته‌ای را آقای رامبد گفتند که من می‌خواهم اصلاح شود: نکته اول این بود که فرمودند دولت مزده تقلیل بودجه ارتش را داده است. جناب رامبد، شما خودتان یک افتر ارتش بودید و امروز در مقام نماینده ملت اینجا خدمت می‌کنید ولی من هم وظیفه مقدس سربازی را انجام داده‌ام من و شما و تمام افراد این مملکت میدانیم که قوای مسلح ما ضامن استقلال و موجودیت کشور ما است (صحیح است) من هنگام تقدیم بودجه به مجلس شورای ملی اعلام کردم که با تمام اهمیت و ضرورتی که برای نیروهای دفاعی کشور خود قایل هستیم در بودجه جدید هزینه‌های دفاعی چند درصد کاهش یافته است. اما باید مجدداً تأکید کنیم که کاهش هزینه‌های دفاعی بهیچ روی بمعنای کم شدن ضرورت حیاتی دفاع از مرزهای ایران و منافع ملی ما نیست و باید توجه داشت که آنچه بودجه جدید مطرح میکند یک تجدید نظر در موضوع گیریها است نه کم توجهی به مسئله مرگ و زندگی ملی. بشما اطمینان میدهم که ایران همچنان اراده و توانائی خویش را برای مقابله با هرگونه تهدیدی که علیه سرزمین و منافع ملی اش بشود حفظ خواهد شد. همچنانکه میدانید ایران در برنامه ریزیهای دفاعی خود پذیرفتن مسئولیت‌های بزرگتر را در دفاع از منطقه خلیج فارس، تنگه هرمز، اقیانوس هند و نگاه به شرق پیش بینی کرده بود اما آنچه اکنون مطرح است تجدید نظر در موضع گیری ایران در قبال این مسئولیت‌ها است. طبیعی است که ایران با کم شدن بودجه دفاعی ناچار است که چتر گسترده خود را اندکی بهم آورد و سایه دفاعی خود را بیشتر به سرزمین ایران بگستراند و این سیاست در مورد کمک‌های خارجی اعمال میشود و همانطور که هنگام تقدیم لایحه بودجه اشاره کردم ادامه سیاست ما در مورد کمک‌های خارجی تابع در ایران ما است و در شرایط کنونی که با کاهش درآمدهای نفتی روبرو هستیم ناگزیریم که اولویت برنامه‌های ملی خود را از هر جهت رعایت کنیم و در وهله اول به ضرورت‌های زندگی مردم خود می‌پردازیم. ضمناً توجه آقای رامبد را باین نکته جلب می‌کنم که بموجب یکی از تبصره‌های لایحه بودجه، هرگونه اضافه درآمدی که پیدا شود به تقویت نیروهای دفاعی اختصاص خواهد یافت. من همچنین لازم میدانم که توجه خانم‌ها و آقایان را به فرمایشات روز سه‌شنبه شاهنشاه آریامهر جلب کنم که فرمودند «ملت ایران از کم شدن بودجه نظامی نباید وحشتی

کند برای اینکه کم شدن بودجه نظامی ما فقط نمایانگر این است که ما اگر درآمدان کمتر بشود می‌آئیم در حدود مرزهای خودمان و فقط به فکر مرزهای خودمان می‌شویم. اگر پول بودمانتش بین المللی خود را بازی میکنیم اگر نبودا کتفای کنیم به دفاع از حدود ثغور خودمان. در هر حال فرمانده ما که خطوط آینده ما را ترسیم می‌فرمایند امر فرمودند که با توجه به امکانات مالی کشور، بجای کاستن از بودجه آموزشی و پرورش و سایر زمینه‌های اجتماعی، بودجه دفاعی را کاهش دهیم. آقای رامبد جمله دیگری هم در لابلای بیاناتشان گفتند که من درست متوجه نشدم گویا فرمودند که ما نباید جامعه خود را فقط از طریق قانون، پلیس و دادگاه حفظ کنیم. بنده خیال می‌کنم که ما جامعه‌مان را هر طور که لازم است باید حفظ کنیم و به همان فضائل اخلاقی، که شما در قسمت اخیر نطقتان فرمودید نیز متکی هستیم. ملت ایران ۲۰۰ سال تاریخ دارد و فراموش نکنید که این اخلاق و فرهنگ و سنن ایران است که علت بقا و قوام موجودیت ایرانی را تشکیل میدهد. فرهنگ ایران چنان نیروئی است که همیشه استمرار هویت ملی ما را پاسداری کرده است و در آینده نیز جاودانگی این ملت را تضمین خواهد کرد. جنابعالی در قسمت اول بیاناتتان در باره ارقام صحبت کردید و من تعجب می‌کنم که چرا آمار را جابجا کردید. آمار اگر در جای خود قرار نگیرد معنایش عوض میشود اگر گزارشی را که در موقع تقدیم بودجه به مجلس دادم قرائت میکردید توجه می‌فرمودید که من از یک رشد اقتصادی خود صحبت کرده‌ام. چرا دارید از کشورهای غربی که امروز گرفتار مسائل گوناگون هستند شاهد و مثال می‌آورید؟ بنده خیال می‌کنم که نباید به هیچ ایده تلوژی خارجی متکی باشیم ضمناً شما صحبت از نفع دولت و نفع ملت کردید بنده نمیدانم مقصودتان از نفع دولت چیست؟ دولت خدمتگذار ملت است و طبق برنامه‌هایی که دارد برای پیشرفت مملکت و برای زندگی بهتر برای همه تلاش می‌کند و در هر حال امروز بین دولت و ملت فرقی نیست خود دولت هم جزو ملت است چون امروز همه ما در یک فضای رستاخیزی در یک جهت حرکت می‌کنیم اما باید اذعان بکنم که در یک قسمت از فرمایشاتتان از جملاتی بسیار زیبا استفاده کردید و آن در قسمت دوم فرمایشات شما بود. فرمودید که شما در این چند سال همیشه نصیحت کردید و ما به نصیحت شما اهمیت زیادی ندادیم. من باید تأکید کنم ما به نظریات نمایندگان

مجلس شورای ملی احترام می‌گذاریم و آنها را همیشه در مد نظر داریم و خواهیم داشت. من خیال می‌کنم بودجه‌ای که تقدیم می‌کنم در هر حال بانظریات نمایندگان مجلس توأم است تا بتوانیم کنترل بیشتری را در بودجه داشته باشیم و در هر صورت شئون اقتصادی و پیشرفت اقتصادی و پیشرفت مملکتان از هر لحاظ دارای اهمیت است. بعلاوه ما باید معیارهایی برای زندگی هم داشته باشیم. اگر وضع اقتصادیمان بهتر میشود لازم است که بموازات و هماهنگ با آن فرهنگ و اخلاق ما نیز پیشرفت بکند، و در هر صورت اگر به بودجه امسال نگاهی بیندازیم می‌بینیم ارقام مربوط آموزش و پرورش و بالاخص پرورش گویای این مطلب است ولی نباید موقع بررسی ارقام با یک عینک سیاه به آن نگاه کرد. شما سیزده سال به این بودجه با عینک سیاه نگاه کردید ولی فایده نبخشید در مورد درآمد سرانه ما از یک رقم ۱۶ دلار در ۱۳ سال پیش به رقم دوهزار دلار رسیدیم — از کلمه دلار هم خوشم نمی‌آید، اگر ریال بگوئیم بهتر است — ملاحظه کنید اینها نمایانگر پیشرفت است و گرنه باینجا نمی‌رسیدیم و اگر توصیه شما را گوش می‌کردیم با این سرعت پیش نمی‌رفتیم. شما می‌فرمائید که باتأنی به پیش بروید تا تنگنایی در برنامه‌هایتان نداشته باشید! ما از تنگناها نمی‌ترسیم جناب آقای رامبد، بهیچ وجه نمی‌ترسیم. اگر تنگنا هست ما آن را از میان بر میداریم، اگر کمبود داریم کمبودها را جبران می‌کنیم همانطور که تا بحال کرده‌ایم، ولی ما به کارهای بسیار عظیم تری در این مملکت چشم دوخته‌ایم. اگر ما قرار بود آنطور که نظر جنابعالی هست پیش برویم خدای نکرده ممکن بود که سی سال دیگر به اینجا برسیم. من امیدوارم که بتوانیم در زمان کوتاه تری به نتیجه بهتری برسیم (احسنت) این راهی است که شاهنشاه ایران ترسیم فرموده‌اند معظم له فرموده‌اند که با اجرای دوبرنامه دیگر ما باید به دروازه‌های تمدن بزرگ برسیم خوب، جنابعالی اینجا هستید و انتقاد می‌کنید ولی ما مسئولیت داریم وطوری باید پیش برویم که در آن موقع به دروازه‌های تمدن بزرگ رسیده باشیم الان ممکن است در بنادرمان اشکالاتی وجود داشته باشد، خوشبختانه در فرودگاه‌هایمان اشکالات زیادی نداریم و درجاده‌هایمان اشکالات کمتر است. لذا اطمینان داشته باشید همانطور که دولت تاکنون توانسته است برنامه‌هایش را پیاده کند اشکالات و تنگناها را هم برطرف خواهد کرد. در این چند روزه لایحه بودجه در کمیسیون بودجه مجلس

شورای ملی بادقت و موشکافی نمایندگان محترم مورد بررسی قرار گرفته است که باید در اینجا واقعاً از رئیس و اعضای این کمیسیون تشکر کنم که اینچنین بادقت لایحه بودجه را رسیدگی کردند و ساعت‌های طولانی درباره مسائل مختلف صحبت شد و اما اینکه از این هشتاد و چند تبصره کدام بودجه‌ای است و کدام غیر بودجه‌ای گمان می‌کنم صلاحیت تشخیص آن با اعضای کمیسیون بودجه است که از طرف شما و همکاران شما بعضویت این کمیسیون انتخاب شده‌اند. کمیسیون بودجه این تبصره‌ها را بررسی و تصویب کرده است نکته دیگری که در قسمت قبلی فرمایشتان بود که با مطالب آخرتان فرق داشت، مربوط به بودجه شرکتهای دولتی بود جنابعالی می‌دانید که سرمایه‌گذاری یک شرکت در بخش خصوصی با سرمایه‌گذاری شرکت بخش خصوصی و دولت در یک شرکت واحد فرق دارد. نمیشود اینها را با هم مقایسه کرد البته شرکت‌هایی در بخش خصوصی داریم که اقتصاد شکوفائی دارند، اگر توجه کرده باشید تمام این مسائل در بودجه مطرح شده وساعت‌های متمادی در کمیسیون بودجه راجع به آن بحث و اظهار نظر شده است. این منصفانه نیست که اینجا تشریف داشته باشید و بفرمائید این شرکتها کارشان را خوب انجام نداده‌اند اگر می‌خواهید انتقاد کنید بالمآل امکان صحبت دارید ولی ما هم می‌توانیم با ارقام و اعداد جواب بدهیم. تقاضا می‌کنم ارقام این چند هزار صفحه را مرور بفرمائید، زیرا این ارقام نمایانگر پیشرفت‌های ما است. وقتی شما راجع به ذخایر ارزی خارجی مملکت صحبت می‌فرمائید و رقم‌هایی از قبیل ۲-۳ و ۴ هزار میلیون دلار ذکر می‌فرمائید فراموش می‌کنید که کشور ما امسال هفت میلیارد و هشتصد میلیون دلار ذخائر ارزی دارد، اگر کم است پیشنهاد بفرمائید که دولت مانیات بیشتری از مردم بگیرد یا وصول مالیات از بخش خصوصی افزایش یابد بهر حال بنظر من این رقم هم، رقم کمی نیست، سال گذشته ذخایر ارزی خارجی مملکت هفت میلیارد و سیصد میلیون دلار بود و امسال پانصد میلیون دلار دیگر به آن اضافه شده است. من مخصوصاً این موضوع را عنوان می‌کنم تا وقتی فرمایشات شما در تلویزیون و مطبوعات منعکس میشود ابهامی برای هیچکس باقی نماند. شما گفتید که کسی روی بودجه این شرکتها کنترل ندارد. جناب رامبد، ما قانون تجارت داریم، و این شرکتها اساسنامه و آئین‌نامه دارند و طبق قانون

بازرس دارند. همه اینها بازرسی و کنترل میشوند. شما اگر گاهی در جراید می‌خوانید که چند نفر فاسد محاکمه می‌شوند فوراً نگوئید که همه فاسدند. فساد اگر باشد با آن مبارزه میشود، ولی درست نیست که یک جمله کلی را اینجا عنوان کنیم و بقیه مسائل را فراموش نمائیم. اینجا قبلاً ایراد گرفته شده بود که چرا بودجه را امسال دیرتر تقدیم مجلس شورای ملی کردیم؟ بنده گفتم بخاطر اینکه می‌خواستیم یک بودجه صحیح تر با ارقام درست‌تر خدمتتان تقدیم کنیم و خودتان رسیدگی کردید ملاحظه فرمودید که با سال گذشته چه فرقی دارد. جنابعالی می‌فرمائید هر سال بودجه را می‌آورید و ما باید رسیدگی کنیم، این بودجه از لحاظ فرم ادامه کار و فعالیت سال گذشته است و البته چند فعالیت جدید بآن اضافه شده است. شما اینجا مطالبی درباره اخلاق گفتید ما هم بدنبال ارزش‌های اخلاقی هستیم و معتقدیم که فرهنگ ایرانی عنصر زوال ناپذیر و جدائی ناپذیر هستی و علت بقا و قوام موجودیت قوم ایرانی است.

شهبانوی گرامی نیز همیشه اوامری درباره توسعه فرهنگ صادر فرموده‌اند که بدقت بموقع اجرا گذاشته شده است و باید توجه بفرمائید که در همه حال و در همه فعالیت‌ها و سازندگیها، فرهنگ ملی، همچنان منبع فیاض و نیرو بخش ما خواهد بود.

صحبت از پرورش و اخلاق کردید، خیال می‌کنم ما خودمان باید هر کدام یک معلم اخلاق باشیم هم از نظر طرز زندگی و هم از نظر طرز رفتار و کمتر به دنیا احم کنیم تا دنیا هم بما تبسم کند. صحبت از درآمد بین شهر و روستا کردید. شما که خودتان نماینده مناطق روستا نشین هستید زار روستائیان طولانش بفرساید آیا درآمد روستا نشینان کم است آیا بدتراز سابق زندگی میکنند؟ آیا گرسنه و پای برهنه هستند؟ جنابعالی بسمت نماینده حوزه انتخابیه طولانش هر بار که مادران جا بودیم درباره زندگی بهتر مردم آنجا و پیشرفت‌های بیشتر حوزه طولانش صحبت میکردید جنابعالی صحبت از اقتصاد آزاد و اقتصاد بخش خصوصی کردید از آدم اسمیت صحبت بمیان آوردید و برگشتید به کنز و بعد هم اشاره به تعدادی از تئوری‌های جدید کردید بنده باید عرض کنم که ما هیچوقت دست و پای خودمان را با تزه‌های اجنبی نمی‌بندیم و بدانگونه تئوریه‌ها که اشاره کردید یعنی ایجاد بیکاری و جلوگیری از پیشرفت کار معتقد نیستیم ماطی این مدت بفرماندهی شاهنشاه به پیشرفت‌های زیادی دست یافته‌ایم و مشکلات و تنگناهای خود را باره‌حل‌های

ایرانی از میان برداشته‌ایم (صحیح است) رهنمودهای شاهنشاه آریامهر برای اصل استوار بود که کشور مانده تنها از یک رشد صرفاً اقتصادی بسیار غنی و همه‌جانبه برخوردار باشد بلکه همراه با آن از یک برنامه وسیع اجتماعی و رفاهی نیز بهره‌مند شود که در آن هم ویژگیها و هم نیازهای جامعه ایرانی و هم چشم‌انداز آینده در یک جهان پرتحول منظور شده باشد. هدف وسیعی ما پیشرفت مملکت است. آقای رامبد، ماهم وقتی این برنامه‌ها را بقصد یک پیشرفت سریع پیاده می‌کردیم پیش‌بینی می‌کردیم که با کمبودها و تنگناهایی روبرو خواهیم شد میدانستیم که فزونی تقاضا و افزایش شدید قدرت خرید مردم (که خود نمایانگر تحولات اقتصادی و پیشرفت سریع مملکت است) سرانجام تنگناهایی بوجود خواهد آورد. مای توانستیم این فشار شدید تقاضا را با راه‌حل‌های سنتی کاهش دهیم اما ما که می‌خواستیم با فرماندهی شاهنشاهمان ظرف مدت کوتاهی خود را به سطح کشورهای پیشرفته دنیا برسانیم نمیتوانستیم راههای مرسوم برای مقابله با تنگناها و محدودیت‌ها را پیش بگیریم. عملاً نیز دیدیم که جهش‌های اقتصادی و تحول سریع اجتماعی ما در دهه گذشته، براساس شیوه‌های انقلابی بوده نه روشهای سنتی. بهمین دلیل هر اقدامی که از طرف دولت برای حل مسائل صورت گرفت هیچگاه جنبه محدودکننده نیافت و در نتیجه با اتکاء به یک بازار بزرگ مصرف داخلی که حاصل بکارگرفتن همه منابع و عوامل تولید کشور در حد اعلاای خود و اعتلاای سطح زندگی و قدرت خرید مردم بود، ما اینک می‌توانیم مطمئن باشیم که چه از نظر تأمین نیازهای داخلی و چه از جهت فراهم کردن احتیاجات صنعتی — با قدرت رقابت کاملاً مناسب — برنامه‌های خود را از این بعد نیز با موفقیت اجرا خواهیم کرد ولی از این مرحله به بعد باید کاملاً هشیار باشیم تا فشار تقاضا جامعه مولد ما را به یک جامعه مصرفی بی‌رویه مبدل نسازد و برعکس باید موجباتی فراهم کنیم که قسمتی از تولیدات روز افزون ما بجای آنکه کلاً در داخل مصرف شود به میزان قابل ملاحظه‌ای به بازارهای جهان عرضه گردد.

اگر امروز ۷۰ درصد درآمد ما از نفت تأمین میشود فردا باید از اتکاء ما باین درآمد کاسته شود و برعکس باید به نیروی انسانی و کار بیشتر مردم خود متکی باشیم. کار و کوشش هرچه بیشتر و بازده روزافزون فعالیت‌های سازنده مردم ما بتدریج بصورت عمده‌ترین منبع ثروت ملی

درمیآید زیرا که نفت یک منبع زوال پذیر است در حالیکه نیروی کار مردم ما سرچشمه‌ای است زوال ناپذیر. بنابراین بیشتر باید به درآمد ناشی از نیروی مولد مردم و صادرات غیر نفتی متکی باشیم. خیال میکنم که چند سالی است در این باره با هم صحبت می‌کنیم و تقاضای من این است که اگر نظری درباره سیاست اقتصادی کشور دارید مطرح فرمائید. در قسمتی از بیاناتتان فرمودید که برنامه‌های ما درست نبوده است اگر در این برنامه‌ها نکات ضعفی وجود داشته باشد من و همکارانم بدون تعصب بدان اعتراف می‌کنیم و همیشه سعی می‌کنیم که از نظریات همه استفاده کنیم چون معتقدیم که در فضای رستاخیز باید مشارکت وجود باشد ما طی ۱۳ سال گذشته این مشارکت و گفت و شنود را با هم داشته‌ایم و حتماً باز هم خواهیم داشت ولی خیال میکنم که ما در مسئله سرعت پیشرفت با هم اختلاف نظر داریم جنابعالی ترجیح میدید که آهنگ پیشرفتمان آهسته باشد تا در یک زمان طولانی تری بدمقصورمان برسیم در حالیکه ما معتقدیم که برعکس آهنگ پیشرفت ما باید سریعتر باشد تا در زمان کوتاه تری به آنجا برسیم هر چند که این سرعت تنگناهایی برای ما بوجود آورد. چون از تنگنا نمی‌ترسیم. امروز مملکت ما از یک فرماندهی قاطع برخوردار است. شاهنشاهی داریم که واقعاً جهان بین هستند و اطلاعات جهانی دارند (صحیح است) و باید با اتکاء به رهنمودهای معظمله بتوانیم با سرعت بیشتری بدروازه‌های تمدن بزرگ برسیم من شخصاً عجله دارم و میخواهم فضای تمدن بزرگ را بینم لذا سعی خواهیم کرد که با سرعت بیشتری پیش برویم. (خنده نمایندگان) عرایضی که اینجا کردم بهیچوجه جنبه خصوصی ندارد. ما زمانی در دوحزب مختلف بودیم ولی خوشبختانه امروز هر دو در فضای رستاخیز هستیم و شعار زندگی بهتر شعار همه ما است. بدیهی است پاسخ آتایانی را که فعلاً تذکراتی داده‌اند در موقع خودش خواهیم داد ولی در مورد فرمایشی که درباره عشق و دوستی و محبت و روابط پدر و فرزند کردید با شما موافقم که اینها را صرفاً با پول نمیشود ستجد. چون معیار ما از لحاظ زندگی عشق است و ضمناً چرا برای من حدود و ثغوری از نظر عشق قائل می‌شوید و می‌فرمائید که من تنها عاشق کتاب هستم، خیر من عاشق شاهم و عاشق مملکت نیز هستم (احسنت) نکته‌ای راعرض می‌کنم و بمطالبم خاتمه می‌دهم. فرمودید همه چیز از بشر شروع می‌شود و بشود بشر برمیگردد. جناب آقای

رامبد اخم و اوقات تلخی هم از بشر شروع میشود و بالاخره بخودش هم ختم می‌شود لذا پیشنهاد میکنم جنابعالی از امروز باتبسم باین بودجه نگاه کنید (احسنت).

نایب رئیس - آقای عباسمیرزائی بفرمائید.

عباسمیرزائی - با اجازه شهبانوی گرامی امروز در این خانه ملت تمام نمایندگان بزیارت مقام منبع و شخصیت والای شهبانوی عزیزی نایل شدند و این در تاریخ مشروطیت ایران ثبت و ضبط خواهد شد این اولین باری است که شهبانوی گرامی در مجلس شورای ملی آن هم در فصل بودجه تشریف فرما شده‌اند و بنمایندگان ملت افتخار دادند و مباحث فرموده‌اند که در تاریخ رستاخیز ملت ایران ثبت و ضبط خواهد شد.

این خدمتگزاران ملک و ملت همگی در خدمت به شاهنشاه و ملت ایران کوشا بوده‌اند و کوشا خواهند بود البته بنده مطالب مفصلی دارم که اینجا عرض کنم ولی ابتدا اجازه می‌خواهم از شهبانوی عزیز و ساحت مقدس مجلس شورای ملی در این سرزمینی که بنای آن با آزادی گذارده شده است بگویم ای آزادگانی که این بنای آزادی را بخون خود آبیاری کردید سراز تیره‌تراب بردارید و امروز نگاه کنید و ببینید که یک کارگری که در زندگی جز اتکاء به کارش و به حقوقش وابستگی دیگری نداشت در مقابل نماینده محترمی مانند رامبد که شب و روزش با نعمت سپری میشده است در یک کرسی و در زیر یک سقف می‌نشیند البته من باو احترام می‌گذارم ولی اگر در این مجلس عقاید ما اختلاف پیدا کند و دوسلیقه در یک موضوع داشته باشیم در نهایت آزادی نظریان را ابراز میکنیم و این از خصوصیات آزادی و آزادگی است و اگر غیر از این بود بد بود. البته در اوایل مشروطیت هم یک صنفی و یک تاجر آمدند و در مجلس پهلوی هم نشستند ولی در حقیقت و در عمل دست‌آن تاجر در آستین صنفی آن روز بود و او نمی‌توانست آزاد باشد و نظر خودش را اظهار نکند چون آن تاجر نطفه آزادی را در مهد آزادی خفه میکرد ولی زنده باد شاهنشاه و زنده باد شهبانو چون ملاحظه می‌فرمائید من کارگر با تمام قدرت و با اعتقاد به مبانی آزادی میتوانم اینجا عرایضم را بکنم و نظرم را ابراز بدارم اما جناب آقای رامبد از یک جمله شما نمیتوانم بگذرم و آن این است که قبل از تشریف فرمائی شهبانوی گرامی فرمودید که کارگران کم کاری می‌کنند چگونه ممکن است وقتی رهبر مملکت ۹۰٪ سهام کارخانجات را به کارگران بوسیله قانون ارزانی

داشتند با کم کاری به سرمایه خودش لطمه بزند این کدام بی‌عقل است که نسبت به منافع خودش اینطور رفتار کند و شما نسبت به او دلسوزی بکنید بسا تعجب! کارگر دلسوز سرمایه خودش است چطور ممکن است نسبت به سهام خودش کم کاری کند باید این جاعرض کنم کارگران تکلیفشان با ملت و مملکت و رهبرشان روشن است و بدون اینکه از کسی الهام بگیرند و بدون اینکه زبان خارجی بلد باشند و بدون آنکه بلد باشند نظری به کتب خارجی که حیف است انسان چشم نازنینش را بدون تحصیل علم به آنها بیاندازد این کارگران تنها از رهبر ملت الهام میگیرند و فقط فرمایشات حکیمانه شاهنشاه را درک میکنند (احسنت) و اوامر معظمله را رعایت می‌کنند تولید و بهره‌دهی این کارخانجات اگر نبود پس این سوت کارخانجات و این دود کش کارخانجات از کجا بلند است؟ به کمبود کارگر هم اشاره کردید که کارگرگرتان نمی‌آید و اجازه داده‌اند از خارج کارگر بیاوریم بخاطر پرکاری کارخانجات است اما نسبت بیک مطلب که در آخر فرمایشاتتان فرمودید واقعاً سرتعظیم فرود می‌آورم اما نمیدانم چرا گاهی این احساسات و این احترامی که نمایندگان محترم بشما میگذارند و در بعضی مطالبتان احسنت و صحیح است می‌گویند بدلیل اخلاق و ملکات فاضله که در وجود شما هست ولی شما با یک کلمه یک‌باره دوات و کارگران را کنار می‌گذارید این کار صحیح نیست که همه را با یک کلمه کنار بگذارید راجع بکارگران بارها رهبر مملکت کارگران را تحسین فرمودند مگر پادشاه مملکت از کسی خطا ببیند می‌گذرد؟ مگر همین دوسه روز قبل بود که دیدید دونفر وزیر عوض شدند؟ مگر پادشاه مملکت با کسی قوم و خویشی دارد خاطر جمع باشید شما هم اگر کم کاری کنید هم ملت و هم رهبر مملکت عنایتی نخواهند فرمود همانطوریکه سربازی و وطن پرستی شما باعث افتخار است و من سرتعظیم فرود می‌آورم در مقابل آن، اما آقای رامبد این مسائل از هم جدا است اگرما از دولت حمایت می‌کنیم این بخاطر راهنمایی و اعتماد و حمایتی است که ما الهام از رهبر مملکت می‌گیریم مگر ماشوخی داریم یا با آقای هویدا شام و ناهار می‌خوریم؟ مگر ما با ایشان گردش می‌رویم؟ آن دفعه هم در بودجه عرض کردم رهبر مملکت به هویدا اعتماد دارد و ما هم بایشان اعتماد و اعتقاد داریم و احترام می‌گذاریم (یک نفر از نمایندگان - همه دارند) تو داری، من هم دارم (خنده نمایندگان)

شهبانوی عزیز اگر عریضی که بنده می‌کنم در شأن مقام سلطنت و نیابت سلطنت نیست و آن طور نیست که جناب آقای رامید با کتابهای درسی که خوانده و جناب آقای نخست‌وزیر و این دانشمندانی که در این ساحت مقدس نماینده ملت ایران هستند حتماً می‌بخشید اندیشمندی که در این ساحت مقدس نماینده ملت هستند تاجر باسواد ، استاد باسواد، صنفی باسواد، طبیب باسواد ، زن با سواد و کشاورز با سواد تمام در این جا جمع هستند و ما چند تا کارگر هم در کنارشان نشسته‌ایم و ما را سرپرستی می‌فرمایند و من نمی‌توانم آن کلماتی را که لازم است در مقابل شهبانوی عزیز بیان کنم و هرگز بخودم اجازه نمیدهم که شهبانوی عزیز را خسته کنم فقط این را عرض کنم تا آن تماشایانی که آنجا نشسته‌اند بدانند که الان بحث در لایحه بودجه است و مطابق قانون اساسی هر نماینده ای اجازه دارد تا فردای فردا را راجع به هر مطلبی که دلش بخواهد صحبت کند و اینها همه زاییده آزادی است اگر آزادی نبود از مجلس که می‌رفتیم بیرون آقای مهندس ریاضی میگفت پسر ، چرا این حرف را زدی ؟ آنوقت من می‌گفتم آزادی تمام شد به‌صرف گاهی بین ما نمایندگان مجلس اختلاف نظر پیدا می‌شود و سروصدا میشود و آنوقت مطابق نظامنامه آقای رئیس مجلس زنگ می‌زند ولی گاهی آدم گوشش نمی‌شنود با همه اینها آقای رئیس بیرون از جلسه احضار می‌فرمایند و سوال می‌کنند که آیا ناراضی شدی ؟ منظور این است که مقام ریاست نسبت به تمام نمایندگان مخصوصاً نسبت به کشاورزان و کارگران در این ساحت مقدس توجه دارند و احترام می‌گذارند محبت و راهنمایی می‌فرمایند ولی در این بودجه چند نکته هست که باید بعرض برسانم من امروز رفته بودم بودجه‌های ادوار گذشته مجلس را مطالعه می‌کردم نطق‌های داغی را که نمایندگان و عوام فریبان می‌آمدند و دربارهٔ نفت می‌کردند مطالعه می‌کردم ، واقعاً از آن همه هیاهو چه ماند؟ درحالیکه کارنامه این مجلس درخشان است و این کاروان باشرف در راه خدمتگزاری به پیش میرود و کوچکترین غفلت هم نمی‌کند و خدای نکرده اگر اشتباهی هم رخ بدهد این خاصیت این دولت است که هر موضوعی را که لازم میدانند با اطلاع نمایندگان می‌رساند و فقط من که طرفدارش هستم نباید بیایم و بگویم کارهای خوب او را نادیده بگیرم و این همان تقوی دولت است که بان اشاره کردید

پزشکپور - آقای عباسمیرزائی شما نماینده ملت هستید .
عباسمیرزائی - گفت از کرامات شیخ ما چه عجب شیره را خورد و گفت شیرین است بله من نماینده ملت هستم بکار دولت هم نظارت می‌کنم ولی من برچشم عینک سیاه نگذاشته‌ام من کار دولت را مقایسه می‌کنم کار هر سالش را با سال قبل مقایسه میکنم من عضو کمیسیون بودجه بودم همین آقای دکتر دادفر محترم رئیس کمیسیون بودجه که از صبح تا سه بعد از نصف شب می‌نشست و به بودجه رسیدگی میکرد من و سایر کارگران هم در گوشه ای نشسته بودیم و گاهی بما اجازه میداد که نظراتمان را بگوئیم ما اگر از وزارت بهداری و بهزیستی خاصیتی دیدیم و از مزایای آن استفاده میکنیم از اطباء باشرف مملکت استفاده می‌کنیم ، اگر به اطباء این مملکت احترام می‌گذاریم بجان خودمان احترام گذاشته‌ایم .
مملکت و ملت مقدس است آقای پزشکپور نمایندگان ملت مقدس هستند ، شما وطن پرست و فداکار هستید و ما اگر این جا اختلاف نظرهای پیدا می‌کنیم این از طبیعت آزادی است و اگر من بشما میگویم بله قربان ، بدلیل اینکه در دادگستری خوب بلدی از سوکلت دفاع کنی . به آنها که تخریب آزادی را کاشتند ، خیانت کرده‌ام همان‌طور که یک عده فئودال آمدند و نهال آزادی را بریدند و آزادی را خفه کردند رهبر مملکت ما ، نهال آزادی را آبیاری کرد تا برومند شد تا من کارگر که در هیچ جا محلی از اعراب نداشتم جز در میان توده مردم، این آزادی را بما داد که من کارگر و آقای عبداللطیف شیخ الاسلامی کشاورز این جا نشسته و بار مملکت را از دوش دولت بر میداریم البته هرگزین ما اختلافی نیست و همه ما ، شهبانوی عزیز، باین بودجه با اتفاق رأی میدهیم و این گفت و شنود ها فقط یک اظهار نظر است والا یک پارچه دولت را تأیید می‌کنیم چون این دولت منصوب شخص اول مملکت و مورد تأیید و احترام است و اگر در بعضی مسائل اظهار نظر می‌شود ربطی باصل موضوع ندارد (صحیح است احسنت) بنده درباره نیروهای مسلح مطالبی نوشته‌ام که اگر بخوایم بیان کنم . بسیار مفصل است . تقدیم میکنم تا با اجازه ریاست محترم در صورت مذاکرات مجلس درج شود در بارهٔ زنان کارگر اشاره‌ای شد باید بگویم الان تمام زنان کارگر در تمام کارخانجات با مردان برابری می‌کنند و همین چند روز پیش بود که یکی از کارگران نماینده مجلس شورای ملی بریاست

سازمان کارگران انتخاب شد و افتخار شرفیابی بحضور رهبر مملکت را داشت اگر رهبر مملکت از کم کاری کارگران گله‌ای داشتند تذکر می‌فرمودند و ما تا صبح هم حاضریم برویم و کار کنیم زن کارگر یا هر زن دیگری که در هر پستی هست دیگران زنی نیست که شلیته و شلوار بپوشد و چرخ بزند این آن زن قبلی نیست امروز زن ایرانی بمیدان جنگ هم میرود و امروز زن ایرانی سرباز است و در تمام میدانهای مملکت خدمت میکند همین بانوئی که تانصاف شب در مجلس می‌نشند همانطور که آقای رامید فرمودند ما امروز از بانوان تجلیل می‌کنیم و این را از رهبر مملکت الهام میگیریم و انشاءالله همانطور که نخست‌وزیر عزیز وعده‌اش را دادند بدروازه تمدن بزرگ می‌رسیم و همه آن را می‌بینیم و امیدوارم همه در این خدمت شریک باشیم اجازه بفرمائید یک نکته‌ای را هم در این مکان مقدس خانه ملت عرض کنم که شهبانوی گرامی یک مادر هستی ، یک مادر روحانی و ولیعهدی تحویل ایران دادی و میدهی برای آینده ایران، برای آینده افرادی که با این ولیعهد بزرگ می‌شوند که سالیان دراز موجب سربلندی دودمان پهلوی است و خدا شاهد است افراد این مملکت ولیعهد عزیزا هر جا در هر محفلی حتی در تلویزیون که می‌بینند سرازیا نمی‌شناسند و ایشان را دعا می‌کنند و این را خدا شاهد است برآستی میگویم چون هر کس «خدا شاهد است» را بدروغ قسم بخورد خدا لعنتش می‌کند این را هم عرض کنم این نمایندگانی که این جا نشسته‌اند از زبان ملت ایران میگویند همهٔ ملت شاهنشاه آریامهر شهبانو و ولیعهد و خاندان جلیل سلطنت را از جان دوست داشته و دارند و همه خدمتگذارند و امیدوارم آرزوی ملت ایران برآورده شود و روزی بشود که ولیعهد گرامی را هم در این مجلس ببینیم و از شاهنشاه خود سپاسگزاریم که آنچنان متوجه کشور و کشورداری هستند که میخواهند والاحضرت ولیعهد در تمام امور کشور اطلاعات کامل پیدا کنند و برای این کشور سردی بزرگ و رادسردی جهان بین تربیت شوند همچنانکه رضاشاه کبیر فرزندی برومندی ، چون محمدرضاشاه تحویل ایران داد ، شاهنشاه هم ولیعهدی تحویل ایران میدهند که تمام دنیا بوجودشان غبطه می‌خورند شاهنشاهی رژیم طبیعی ملت ایران و مملکت ایران است و ایران رژیم بهتر از رژیم سلطنتی و بهتر از رژیم شاهنشاهی سراغ ندارد حالا اجازه بفرمائید چند بیت شعر که بمناسبت تشریف‌فرمائی شهبانوی گرامی استاد صبح‌خلعانی شاعر گرامی ، که همکار ما در مجلس است و به یمن

وجود مبارک شهبانو سروده‌است بخوانم تا در صورتجلسه مذاکرات مجلس ثبت بشود .
شه بانوی خجسته ایران خوش آمدی
ای مظهر محبت و احسان خوش آمدی
(صحیح است)
مجلس ز یمن مقدم تو سر فراز گشت
بر این ستاد و سنگر ایمان خوش آمدی
ای پاک مهر همسر شاهنشاه بزرگ
کز فر اوست ملک بسامان خوش آمدی
حق باد پشتبان ولیعهد کامکار
ای نام پاک سیرت و دامن خوش آمدی
(احسنت)
جز جان نثار فیض قدومت چه لایق است
ای گوهر عزیز تراز جان خوش آمدی
(احسنت)
نایب رئیس - خانم دکتر صبح بفرمائید .
بانو دکتر صبح خدمت صبح - باور از بخت ندارم که تو مهمان منی (احسنت)
می‌بینم برای اولین بار در تاریخ مشروطیت ایران این افتخار نصیب مجلس شورای ملی شده است که شهبانوی مردم دوست و محبوب در مجلس نمایندگان رستخیز تشریف فرما شده‌اند این هم نشانه دیگری از پیوستگی ژرف خاندان پادشاهی با مردم ایران است (صحیح است) به همین مناسبت از طرف همکارانم و خودم عرضه میدارد :
شادی مجلسیان در قدم و مقدم تو است
جای شم باد هر آن دل که نخواهد شادان
در کشورهایی که حکومت به روش چند حزبی اداره میشود عده‌ای موافق و برخی مخالف بر ناهای دولت‌اند و هر دسته در موقع بحث در بودجه نظرات خود را عنوان میکند . در اینگونه روش ها گاه نیز به اقتضای سرشت بشری بیم آن میرود که مخالفین تنها دیده به نقاط ضعف دوزند و از زیباییها بگذرند و یا بالعکس موافقین تنها نکات مثبت را متذکر شده و بر آنها تکیه کنند و دیده از نقاط ضعف و زشتیها بپوشند و یا در برخی دیگر از ممالک که آنها نیز کوس دو کراسی میزنند معدلک درباره شان این مصراع حافظ متبادر بذهن میگردد که حتی تازگی طبع لطیفشان به مرزی میرسد که آهسته نیز دعا نتوان کرد . ولی در طریقه حکومتی و حزبی کشور ما در طرح بودجه که سر نوشت ساز است نابراحتی

و آسانی میتوانیم از هر دو نکته نام ببریم و با بی نظری به داوری بنشینیم و دوستانه معایب و محاسن را در کنار هم به دولت وقت توجه دهیم تا درصدد رفع نقائص برآید. و چون در بحث بودجه میتوان در پیرامون تمامی امور مملکتی سخن گفت من نیز در مواردی به اشارت نکاتی را متذکر میگردم: کلمه‌ای چند درباره زن:

در عصر ساسانی زنان نیز مانند مردان علاوه بر اینکه از دانش عمومی بی بهره نبودند به علوم و فنون اختصاصی نیز آشنائی داشتند و با آنها بیگانه نبودند چنانکه در کتاب دینکرت اشاره به این مطلب شده است که برای احراز مقام داوری زنانی که در این رشته تحصیل کرده‌اند از مردان ارجح‌اند حتی زنان در امور دینی حق رسیدن به بالاترین مقام روحانی یعنی راوتائی را نیز داشتند آذرسیدخت و پوراندهخت. در اسلام هم با تمامی تأکيدات پیامبرگرامی ما به تعلیم و تربیت متأسفانه نشیب و فرازهای زمانه این مهم قرن‌ها به‌بوته فراموشی افتاده. این دو بیت پروین آئینه تمام نمای زن ایرانی قبل از تابش دودمان پهلوی است:

زن در ایران پیش‌از این گوئی که ایرانی نبود

پیشه‌اش جز تیره روزی و پیریشانی نبود

زندگی و مرگش اندر کنج عزلت میگذشت

زن چه بود آنروزها گر زآنکه زندانی نبود
ولی سردودمان پهلوی قلم بطلان بر این ننگ کشید
و فرزند برومند کار خطیر پدر را بکمال رساند. چه بهتر
که سخن این گرنامه به فرزند را عیناً بازگو کنیم:

« با صدور این فرمان به یک ننگ اجتماعی که مخالف روح واقعی شریعت اسلام و مخالف قانون اساسی بود خاتمه دادم و مطمئنم که اکنون زنهای ایران با حقوق مساوی با مردان خود را آماده اداره امور مملکت کرده‌اند و چون نماینده طبقه‌ای هستند که مدت‌ها محروم بوده‌اند از این پس باشوق بیشتری وارد فعالیت‌های اجتماعی خواهند شد. »

و در دگر جای در صفحه ۱۱۲ از کتاب انقلاب سفید عیناً از آیه‌ای از قرآن کریم الهام میگردد:
« للرجال نصيب مما اكتسبوا وللنساء نصيب مما اكتسبن »
یعنی زن و مرد بیکسان از آنچه کسب کرده‌اند بهره‌مند میشوند.

از این مکان مقدس به‌سمع خواهران عزیز ایرانیم میرسانم: اغتنموا الفرص فانها تمر مر السحاب. وقت را غنیمت شمارید که چون ابر درگذر است. بهترین فرصتها برای پیشرفت در اختیار ماست بکوشیم

برای هدف بهتر فضل‌الله‌المجاهدین علی‌القاعدين - خداوند کوشندگان را بر دیگران فضیلت و برتری میدهد. استناد من به این آیه شریفه از اینجوست است که چون روح اسلام روح برابری و آزادی است این سخن چون گوهر فراگیر مردان و زنان است امید آنکه زنان ایران در ضمن خدمت بخلاق و امور اجتماعی فراموش نفرمایند که قادرند با دستی گهواره و با دگر دست دنیا را تکان دهند و این مسئولیت را با تمام وجود احساس کنند تا در برابر آیندگان شرمند نباشند. پسران خود را با پیرایه خرد و جوانمردی و دختران خود را با زبور فضیلت و آزر بیارایند و روحشان را با معنویت سیراب کنند تا ایرانی با سرشت ایرانی و سنت اصیل ایرانی برای ایران بهار آورند و اندیشه نیک را در آنان تقویت کنند زیرا بقول مولانا:

ای برادر تو همه انس‌دیده‌های

ما بقی تو استخوان وریشه‌ای

گر بود اندیشه‌ات گل گلشنی

و رنه خار و هیمة هر گلخنی
و اما در مورد مبارزه با فساد صادقانه باید اذعان کرد که ملت منتظر اقدام جدی است بفرموده شاهنشاه خاصه اگر مورد مربوط بمقامات عالی مملکتی باشد پس فرمان شیر مرد عالم اسلام مولا علی را که تیره والامقامش هم اکنون در این مقام مقدس حضار است بمالک‌اشتر باید همواره در نظر داشت: « ای مالک مباد که در حکومت تو خادم و خائن یکسان باشند زیرا خادمی که در ازای خدمت خود مزد و مرحمت نپسند دلسرد و بی‌فید گردد و خائنی که جزای خیانت خود را بجد کمال نیابد کردار زشت خویش را با جرأت بیشتری تکرار کند. بودجه امسال کمی دیرتر از موقع معمول تقدیم مجلس شد و علت آنهم بطوریکه همگان مسبوق هستند کاهش درآمد نفت است راجع به صرفه‌جویی‌هایی که بمناسبت کاهش درآمد پیش‌بینی شده نفت در بودجه بعمل آمده و توجهی که علی‌رغم این کاهش با آموزش و پرورش و امور اجتماعی شده است شمه‌ای عرض کردم ولی لازم میدانم راجع به اصل مطلب یعنی علت کاهش درآمد نفت که در ارقام بودجه اثر گذاشته است مطالبی بعرض برسانم و این از آن مواردی است که فکر میکنم نه فقط نباید از کسر درآمد خود ناراحت باشیم بلکه به سیاست قوی و منطقی و درستی که موجب واکنش قدرتهای استعماری و عوامل آنها و در نتیجه کاهش مختصری در عواید نفتی ما شده است افتخار هم بکنیم. درآمد ایران و سایر

آینده ایران هرچه که باشد بدست ایرانی و بفکر ایرانی انجام خواهد شد.

از ویژگیهای بودجه امسال این مطلب بسیار ارزنده است که با وجود ۵ درصد کسر کل بودجه بمناسبت آشکار، بودجه آموزش و پرورش ۲۵ درصد افزایش یافته است بهمین مناسبت از جناب هویدا و هیئت دولت تشکر میکنم. البته این نمایانگر علاقه و اشتیاق شدید ما به دانش‌آموزان است. از مدار کمی که قبل از اسلام برایمان بجا مانده شواهد زیادی در کتاب اوستا، وندیداد و یشتها در دست است که ایرانیان برای دانش و معرفت اهمیت خاصی قائل بودند بطوریکه در دعاها و مذهبی خویش از خدای خود در خواست علم و معرفت میکردند. البته لازم بتذکر نیست که مذهب اسلام یکی از بزرگترین ادیانی است که بیش از همه و پیش از همه مردم را تشویق و ترغیب بدانند و بینش کرده است. طلب‌العلم فریضة علی کل مسلم و مسلمه زبانزد کلیه مسلمانان است و یا قرارداد پیامبرگرامی اسلام در استرداد اسیران جنگ به ازاء تعلیم و سوادآموزی بیسوادان گواهی روشن بر اینست که هم ملیت ما و هم مذهب ما به آموزش و پرورش اعتقاد و اهمیت زیادی داده‌است.

برار جامعه شناس معروف فرانسوی میگوید ذخیر طبیعی و معادن و غیره سرمایه ملت‌ها نیست بلکه جوانان تربیت شده و سازنده ذخیره و گنجینه ملت‌هاست کسانی که اینک از فروغ از خود گذشته‌گی‌های انسانی دیگران بهره‌مندند باید با پرتو خورشید فداکاری‌های انسانی خویش را برای فرزندان این مرزوبوم نورانی کنند تا جوانانی به‌از خویش پرورند. از دیدگاه من پس از سالها آموزش دانشگاهی بدین باوری و اعتقاد پابرجا و استوارم که هرگاه گنجینه‌های ملی ما یعنی جوانان عزیز کشور به فرهنگ و سنت‌های سرزمین خویش آشنا باشند، به شخصیت ذاتی و گوهر پاک ایرانی خود افتخار خواهند کرد و فلسفه نظام شاهنشاهی را که بزرگترین عامل پیوستگی ملی و راز بقای مرزوبوم عزیز ماست دریابند آنگاه با اندیشه پاک و کردار نیک به سود کشور خودشان گام برمیدارند. و هرگز بدامن بیگانه پناه نمی‌برند.

خوشبختانه بهمت والا و زحمات شبانه‌روزی و خستگی ناپذیر و حتی طاقت فرسای شهبانوی گرامی و فرهنگ پرور که به آثار ملی و سنن باستانی ایران عشق می‌ورزند اصالت و هویت سنت‌های اصیل ما دوباره تجدید حیات میکند.

و اما یکی از کهن‌ترین افکار و اندیشه‌های مردم روشن بین این سرزمین باستانی برای وحدت ملی ایران

کشورهای عضو اوپک از نفت طی چهار سال اخیر در پرتو رهبری آگاهانه و پرتوان شاهنشاه ایران پنج برابر شده و مقاومت و واکنش کشورهای بزرگ صنعتی که در سالهای گذشته بزرگترین ثروت کشورهای تولیدکننده نفت را به ثمن بخش می‌بردند و توطئه چینی آنها برای ایجاد شکاف و اختلاف در صف متحد کشورهای صادر کننده نفت امری طبیعی و قابل انتظار بود.

از سوی دیگر کشورهای بزرگ صنعتی با افزایش نامعقول و غیرقابل قبول مصنوعات و کالاهای صادراتی خود عملاً قسمتی از نتایج حاصله از افزایش درآمد نفت ما را خنثی کردند و قدرت خرید نفت ایران و سایر کشورهای صادرکننده نفت تنها در یکسال گذشته بموجب برآوردهای کارشناسان اقتصادی اوپک ۲۰ درصد کاهش یافت.

کشورهای صادرکننده نفت برای حفظ قدرت خرید نفت خود چاره‌ای جز افزایش بهای نفت نداشتند و اگر میخواستند واقعاً قدرت خرید نفت خود را به میزان سال ۱۹۷۵ برسانند سیبایت همان رقم ۲۶ درصد بر قیمت نفت میافزودند. ولی ایران که ضمن تلاش برای احقاق حق خود به سلامت اقتصاد جهانی هم علاقه‌مند است فقط افزایش متوسط ۱۰ درصد را بر بهای نفت پیشنهاد کرده که ده کشور دیگر عضو اوپک هم آنرا پذیرفتند. و برای اینکه بازهم تعدیلی در این تصمیم بعمل آید قرار شد این افزایش در دو مرحله طی سال ۱۹۷۷ انجام شده اما قدرتهای استعماری که سالهاست برای ایجاد شکاف و اختلاف بین کشورهای صادرکننده نفت تلاش میکنند این بار دو کشور عضو اوپک را وادار ساختند که از تصمیم اکثریت اعضای اوپک عدول کنند و نفت خود را بهمان قیمت قبل از تشکیل کنفرانس اخیر اوپک به بازارهای جهان عرضه دارند. به‌رحال ایران و ده کشور دیگر اوپک بهیچوجه حاضر به بازگشت از تصمیم منطقی خود و عقب‌نشینی در برابر تحریکات استعماری نشده‌اند و اگر به این مناسبت درآمد نفت ایران موقتاً نسبت به پیش‌بینی‌های قبلی کاستی گرفته است نه فقط مایه نگرانی نیست بلکه موجب افتخار است که ما امروز به رهبری شاهنشاهمان چنان قدرتی پیدا کرده‌ایم که در برابر غولهای صنعتی باسیستم و کم‌رخم نکیم و این غولان شارنگر باید بدانند که فرماندهی ایران امروز در دست توانای کسی است که همین پریروز در مصاحبه خویش دگر بار با قدرت و رسائی هرچه تمامتر تکرار فرمودند که « دیگر امروز به ایرانی نمیشود دستور داد اینطرف یا آنطرف برو... »

تقویت زبان فارسی بوده است ولی این روزها آن ذره که در حساب ناید زبان فارسی است و توجهی که در خور و سزای این رکن اعظم وحدت ملی ماست نمیشود . از پشت این تریبون مقدس به مسئولین آموزش و پرورش دوستانه دوماطلب را هشدار و توجه میدهم :

در دانشگاههای ما در رشته‌های مختلف واحد زبان خارجه چند برابر واحد زبان فارسی است و بقدری دانشجویان را نسبت به این مهم بی‌اعتنا کرده‌اند که بدار باید مقداری ادب فارسی بخوردشان داد دیگر اینکه آقایان محترم ! چرا بفرزندان بیگانه این کشور که هنوز زبان مادری خود را فراموش کرده‌اند اجازه رفتن بخارج میدهید؟ البته رفتن کسی منعی ندارد و اگر اجازه دادید دیگر از آنان انتظار ایران پرستی و فرهنگ دوستی و شناخت و معرفت تمدن اصیل ایران را نداشته باشید چون او بیگانه است او با فرهنگ اصیل و عادات ملی خویش بیگانه است و از آنها درك ولذتی ندارمگر شناسنامه و هویت زبان ملی ما شاهنامه فردوسی نیست ؟

بگوئید چند درصد دانشجویان و دانش پژوهان این کشور را بقدر کافی با فردوسی پیوند و الفت داده‌اید؟ کسیکه در هزار و اندی سال پیش چنین صلاح میدهد :
چو ایران نباشد تن من مباد

برای حسن ختام از همت والا و کلام فاخر پاکباز شیراز استعانت جسته چنین عرضه میدارم :
شاه نشین چشم من تکیه‌گه خیال تو است
جای دعامت شاه من بی تو مباد جای تو
(احسنت - احسنت)

(در این موقع علیاحضرت شهبانو جلسه علنی مجلس شورای ملی را در میان کف‌زدنهای ممتد حضار ترك فرمودند) .

نایب رئیس - آقای تجدد بفرمائید .

تجدد - جناب آقای رئیس - خانمها و آقایان قبل از بیان هر مطلب باید عرض کنم تشریف‌فرمائی علیاحضرت شهبانو به خانه ملت چنان ما نمایندگان رستخیز را غرق شادی و سرور کرد که هیچگاه از خاطرها فراموش نخواهد شد (صحیح است) من مفتخر هستم که امروز بعنوان یکی از سخن رانان در بحث کلیات بودجه کل کشور صحبت می‌کنم سرانجام جناب آقای نخست وزیر پس از مدتها انتظار لایحه بودجه ۳۴۰۷ ملیارد ریالی را به مجلس شورای ملی تقدیم کردند بدون تردید همه نمایندگان به عظمت این بودجه از نظر ارقام درآمدها و هزینه‌ها و بویژه هدفهای مهم اقتصادی و اجتماعی و سیاسی که در این بودجه وجود دارد ایمان و اعتقاد دارند . ولی امیدوار هستم که دولت بتواند این هدفهای مهم اقتصادی ، اجتماعی و سیاسی را که در این بودجه نهفته است به مرحله عمل درآورد بیش از یک دهه است که جناب آقای هویدا بودجه را به مجلس شورای ملی تقدیم می‌کند (یک نفر از نمایندگان ۱۳ سال است) عرض کردم بیش از یک دهه است امیدوار هستم که .....

۵ - تعیین موقع و دستور جلسه آینده - ختم جلسه .
نایب رئیس - آقای تجدد تصور میکنم بهتر است مطلبتان را به جلسه آینده موکول بفرمائید (نمایندگان - صحیح است) با اجازه خانمها و آقایان این جلسه را ختم میکنیم جلسه آینده ساعت هشت امشب تشکیل خواهد شد .
(جلسه ساعت شش و سی دقیقه بعد از ظهر ختم گردید)
نایب رئیس مجلس شورای ملی - حسین خطیبی